Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

20-ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 245 (4961).

14 ДЕКАБРЬ ЖУМА 1973 ЙИЛ.

Баҳоси 2 тийин.

МУСОБАҚА ИЛҒОРЛАРИ

Колхозда хушхабар тарқалди: Гулнора опа Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан тақдирланибди!

— Бир куни колхозимиз раиси Йўлдош ака мени дугонам билан чақириб, фермага сизлардай ёш қизлар керак, хоҳласаларинг 20 та сигир ажратиб берамиз, деб қолдилар. Бу гап дугонам Шокирага ҳам маъқул тушди, — деб ҳикоя қилади опа. — Ишга келган биринчи кундан бошлаб Шокира билан мусобақалашиб ишни бошлаб юбордик. Мана шунга йигирма йилдан ошиб қолибди.

Ҳа, йиллар бир-бирини қувиб ўтиб кетди. Бу давр ичида икки мусобақадош дугона қатор муваффақиятларга эришди. Уларнинг тажрибалари ошди, ҳар бош сигирдан кўпроқ сут соғиб ола бошлашди. Мана, бу йил улар ўзларига бириктилган 25 бош сигирнинг ҳар биридан пландаги 2500 ўрнига 3000 литрдан ошириб сут соғиб олдилар.

Гулнора Сопиованинг бу йил соғиб олган сути 70 тоннадан ошиб кетди. Сигирларни ўз вақтида озиқлантириш, зотини яхшилаб бориш, фермадаги ишларнинг механизациялаштирилиши, энг муҳими фермада тўйимли озуқа запасининг мўл-кўл бўлиши муваффақият гарови бўлди.

Бўка районидаги Ҳамза номли колхоз чорвадорлари бу йил ҳам қишловга пухта тайёргарлик кўриб қўйдилар.

Фермада бузоқ олиш плани 118 процент адо этилди. Колхоз чорвадорларининг бундай ютуқларини қўлга киритишда албатта Гулнора Сопиова, Шокира Ҳисомиддинова каби меҳнатсевар сут соғувчиларнинг муносиб ҳиссаси бор.

Ҳ. ОЛЛОНАЗАРОВ.
Ж. ТУРАЕВ.

МОСКВА, КРЕМЛЬ, 1973 йил 12 декабрь. Саккизинчи чақириқ СССР Олий Советининг еттинчи сессияси. Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг қўшма мажлиси.

В. Сметанин ва С. Смирнов фотоси («Известия»).

ХАЛҚ БАХТ-САОДАТИ—ОЛИЙ МАҚСАДИМИЗ

САККИЗИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ЕТТИНЧИ СЕССИЯСИ

12 декабрь кечқурун СССР Олий Совети палаталарининг мажлислар залида Иттифоқ советининг депутатлари йиғилишди.

Улар **Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, А. А. Громико, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорний, М. А. Суслов, В. В. Щербицкий, П. Н. Демичев, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, В. И. Долгих, И. В. Капитонов,** ўртоқларни узоқ давом этган қарсаклар билан кутиб олдилар.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Раиси депутат **А. П. Шитиков** мажлисни очди.

Иттифоқ Совети план бюджет комиссияси раисининг ўринбосари депутат **В. Г. Ломоносов** план бюджет ва тармоқ комиссияларининг СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1974 йилги Давлат бюджети ҳамда СССРнинг 1972 йилги Давлат бюджетининг ижроси тўғрисидаги масалалар юзасидан қўшимча доклад қилди.

Барча Совет кишилари деди у, КПСС Марказий Комитети ва Марказий Комитет Сиёсий Бюросининг ленинча ташқи сиёсий йўлини батамом қўллаб-қувватламоқдалар ва маъқулламоқдалар, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш ишига қўшган жуда катта шахсий ҳиссасини, унинг совет халқи бахт-саодати йўлидаги курашда ҳормай-толмай сарфлаётган куч-ғайратларини юксак даражада қадрламоқдалар.

Партия, совет, касаба союз, комсомол ва хўжалик ташкилотларининг катта сиёсий ва ташкилотчилик ишлари , кенг қулоч ёйган Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси натижасида коммунизм моддий техника базасини яратишда, халқ турмуши моддий ва маданий даражасини юксалтиришда янги-янги марраларга чиқилди.

1973 йилда даромад 6,3 процент кўпайиб, 311 миллиард сўмга етади. Саноат ишлаб чиқариш ҳажми эса пландаги 5,8 процент ўрнига 7,3 процент кўпаяди. Шу беш йилликнинг уч йили мобайнида миллий даромад 16,4 процент, шу жумладан истеъмол бўйича 18 процентдан зиёд кўпаяди.

Мамлакат экономикасининг муваффақиятли ривожланиши асосида 1973 йилда СССРнинг давлат бюджети даромадлар бўйича пландагига нисбатан 101,6 процент, харажатлар бўйича эса 100,9 процент қилиб адо этилади.

Сўнгра В. Г. Ломоносов Иттифоқ Советининг план бюджет ва тармоқ комиссиялари ёшлар масаласи билан шуғулланувчи комиссия ҳамда табиатни қўриқлаш комиссияси иштирокида 1974 йилда СССР халқ хўжалигини ривожлантириш давлат планини, СССР давлат бюджетини, 1972 йилги бюджетнинг ижроси тўғрисидаги ҳисоботни кўриб чиқдилар, деди.

1974 йилги планда саноат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни 6,8 процент кўпайтириш кўзда тутилади. Меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига саноат маҳсулоти ўсишининг 88 процентини, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари, қурилиш-монтаж ишлари ва темир-йўл транспортида юк ташиш ҳажмининг бутун ўсишини таъминлаш мўлжалланади.

Қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш ва унинг моддий техника базасини мустаҳкамлаш энг муҳим умумхалқ иши бўлиб қолмоқда. Қишлоқ хўжалигига 18,4 миллиард сўм миқдорида давлат капитал маблағлари ажратилмоқда.

СССР Министрлар Совети СССРнинг 1974 йилги давлат бюджетини муҳокамага қўйди ва у даромадлар бўйича 194,1 миллиард сўмни, харажатлар бўйича эса 193,9 миллиард сўмни ташкил қилади. Комиссиялар ССР Иттифоқи ҳукумати муҳокамага қўйган давлат бюджети халқ хўжалик планига мувофиқ келади ва ҳукуматнинг экономикани янада юксалтириш ҳамда халқ турмуши моддий ва маданий даражасини юксалтириш борасида мўлжаллаётган тадбирларини пул билан таъминлай олади деб ҳисоблайдилар.

КПСС Марказий Комитетининг 1972 йил декабрь Пленуми капитал қурилишга жуда катта эътибор берди ва мавжуд камчиликларни йўқотиш йўлларини белгилаб чиқди. Пленумнинг қарорига мувофиқ, шу соҳада катта ишлар қилинди. Аммо ишларнинг аҳволи уни янада яхшилаш лозимлигини тақозо этади. Асосий фондларни ишга тушириш бўйича белгиланган йиллик планлар бажарилмаётган жойлар ҳам бор. Бунинг натижасида битказилмаган қурилишлар ҳажми кўпайиб кетмоқда. Комиссия, жумладан, қишлоқлардаги қурилишларда мавжуд жиддий камчиликларга эътиборни жалб қилади, деб таъкидлади депутат.

Шу йилги план умуман саноат бўйича бажарилганлигига қарамай, саноат корхоналарининг анчагинаси маҳсулот реализация қилиш, меҳнат унумдорлигини ошириш бўйича ўн ойлик планни бажаргани йўқ.

Комиссиялар давлат плани лойиҳасини кўриб чиқиш процессида халқ хўжалигида ортиқча харажат қилиш ва моддий ресурсларни нес-нобуд қилишга ҳамон йўл қўйиб келинаётганлигига эътиборни жалб қилдилар. Қора металл прокати сарфи нормаларини камайтириш борасида белгиланган топшириқларни бажариш айниқса кўнгилдагидек эмас.

Мамлакат қишлоқ хўжалигида, деди В. Г. Ломоносов, қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини ошириш, ер ва сувлардан фойдаланишни яхшилаш борасида катта-катта ички резервлар бор. Ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг ташаббуси билан КПСС Марказий Комитетининг 1966 йил май Пленумида ерларни мелиорациялаш йўли ишлаб чиқилган эди. Шу йўлнинг айниқса тўла амалга оширилиши алоҳида аҳамиятга эга.

Иттифоқ Советининг план-бюджет ва тармоқ комиссиялари, деди у, ҳукумат муҳокамага қўйган СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1974 йилги давлат плани КПСС XXIV съездининг директиваларига асосланиб тузилган, деб ҳисоблайдилар ва уни комиссиялар киритган тузатишлар билан маъқуллашни таклиф қиладилар.

Комиссиялар 1974 йилги халқ хўжалигини ривожлантириш плани ва СССРнинг бюджетига айрим тузатишлар киритиш мумкин деб ҳисоблайдилар. Моллар, шу жумладан ип газлама, шерсть ва шойи газлама, пойафзал, трикотаж кийим-кечак ва бошқа хил маҳсулотлар реализациясини 155 миллион сўм кўпайтириш таклиф қилинади.

Мол реализациясининг кўпайиши ва ҳисоб-китобларнинг аниқлаб олиниши муносабати билан комиссиялар СССРнинг 1974 йилги давлат бюджети даромадларини 121,9 миллион сўм кўпайтиришни таклиф қиладилар.

Комиссиялар қўшимча топилган маблағларни район марказлари, районга бўйсинувчи шаҳарлар, ишчи посёлкаларини ободонлаштиришга сарфлашни мақбул деб ҳисоблайдилар.

В. Г. Ломоносов комиссиялар СССР Министрлар Совети тақдим қилган Давлат плани тўғрисидаги қонун лойиҳасини кўриб чиқдилар ва уни бояги тузатишни назарда тутган ҳолда қабул қилишни таклиф этадилар. Комиссиялар 1974 йилги СССР Давлат бюджетини тузатишларни ҳисобга олган ҳолда даромадлар бўйича 194 миллиард 301 миллион сўм, харажатлар бўйича 194 миллиард 88 миллион сўм, даромадлар харажатлардан 213 миллион сўм ошадиган қилиб тасдиқлаш тўғрисида таклиф киритадилар.

Комиссиялар СССРнинг ҳукумат тақдим қилган 1974 йилги Давлат бюджети тўғрисидаги қонун лойиҳасини ҳам кўриб чиқдилар ва уни киритилган тузатишларни ҳисобга олган ҳолда қабул қилишни таклиф этадилар.

План бюджет ва тармоқ комиссиялари СССРнинг 1972 йилги Давлат бюджетининг ижроси тўғрисидаги ҳисоботни кўриб чиқдилар ва СССРнинг 1972 йилги Давлат бюджетининг ижроси тўғрисидаги ҳисоботни тасдиқлашни таклиф қилдилар.

РСФСР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари депутат **Н. Ф. Васильев** музокараларни бошлаб берди.

— Коммунистик партиянинг умумхалқ социалистик мусобақасини кенг қулоч ёйдириш, 1973 йилни тўққизинчи беш йилнинг ҳал қилувчи йилига айлантирайлик, деган мурожаати ҳар бир кишининг қалбини жўш урдириб юборди,— деди нотиқ.— Россия Федерациясининг меҳнаткашлари мамлакат экономикасини ва маданиятини ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Нотиқ СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1974 йилги давлат плани ва СССРнинг 1974 йилги Давлат бюджетини, план-бюджет ва тармоқ комиссиялари айтган мулоҳаза ва тузатишларни ҳисобга олган ҳолда тасдиқлаш тўғрисида таклиф киритди.

— Совет кишилари ташқи сиёсат борасидаги муваффақиятлар ва хўжалик қурилишидаги ютуқлар партия Марказий Комитети, Марказий Комитет Сиёсий Бюроси, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари шахсан ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг улуғвор ишлари туфайли эришилганлигини яхши биладилар,— деб таъкидлади Н. Ф. Васильев.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Украина Компартияси Марказий Комитети билан республика Олий Советининг қўшма тантанали мажлисида Халқлар дўстлиги орденини топшириш чоғида сўзлаган нутқи, унинг партия ва совет ходимлари билан учрашувлари ва суҳбатлари, республикамизга кейинги икки сафар келган чоғида айтган чуқур мулоҳазалари ва истаклари партия ва совет органлари Украина меҳнаткашлари куч-ғайратини энг муҳим сиёсий ва хўжалик вазифаларини ҳал этишга сарфлашларига ёрдам берди, деди ўз нутқида Украина Компартияси Марказий Комитетининг секретари депутат **Я. П. Погребняк.**

Шу йил республика саноати беш йиллик план топшириқларида кўзда тутилганига нисбатан анча юксак суръатлар билан ривожланиб бормоқда. 1973 йилги план экономиканинг асосий ривожланиш кўрсаткичлари бўйича бажарилмоқда, баъзи кўрсаткичлар бўйича эса ошириб бажарилади.

Бутун мамлакатдаги сингари Украина қишлоқ хўжалигининг ходимлари ҳам шу йил катта-катта муваффақиятларга эришдилар. Ялпи дон ҳосили пландаги 40 миллион тонна ўрнига 48,5 миллион тоннага борди. Республика ҳали ҳеч қачон бунчалик ғалла йиғиб олмаганди. Республикада миллиард пуд дон ҳар йили давлатга сотиладиган минимал норма бўлиб қолиши учун кураш олиб борилмоқда.

Тўққизинчи беш йиллик асосий вазифасини ҳал этишда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни янада кўпайтиришга катта эътибор берилмоқда, деб таъкидлади нотиқ. Беш йилликнинг уч йили мобайнида пландан ташқари аҳолига 2 миллиард сўмликдан зиёд мол тайёрланди. 1974 йилда енгил саноат корхоналари мол хилларининг 60 процентдан кўпини янгилайди.

Белоруссия ССР Министрлар Советининг Раиси депутат **Т. Я. Киселев** айтдики, Леонид Ильич Брежнев КПСС Марказий Комитетининг Пленумида сўзлаган нутқида мамлакат халқ хўжалигининг ривожланишини батафсил таҳлил қилиб чиқди, экономиканинг резервларини ва уни янада ўстириш имкониятларини очиб берди. Республиканинг партия, совет ва хўжалик ташкилотлари мана шу кўрсатмаларни муваффақиятли амалга оширмоқ учун ҳамма ишларни қиладилар, кадрлар ишида уюшқоқлик ва ишчанликни, уларнинг топширилган ишга бўлган масъулиятларини ошириб борадилар.

Нотиқ Белоруссия саноати ва қишлоқ хўжалигининг беш йиллик бошланганидан бери ўтган вақт ичидаги дастлабки иш якунларини таърифловчи факт ва рақамларни айтиб ўтди.

Белоруссия меҳнаткашлари беш йиллик дастлабки йилларининг якунларини диққат билан таҳлил этганликлари ҳолда 1974 йилги план ошириб бажарилмоғи учун ҳозирнинг ўзидаёқ чоралар кўраяптилар. Белоруссия ССР Министрлар Советининг Раиси план ва мажбуриятларнинг муваффақиятли амалга оширилиши капитал қурилишга муайян даражада боғлиқ, деб таъкидлади.

У ўз нутқининг каттагина қисмини энергетикани ривожлантириш масалаларига бағишлади.

Пировардида Белоруссия вакили 1974 йилги мамлакат плани ва бюджетини доимий комиссиялар айтган мулоҳазалар ва тузатишларни ҳисобга олган ҳолда тасдиқлашни таклиф қилди.

КПСС Оренбург область комитетининг биринчи секретари депутат **А. В. Коваленко** КПСС Марказий Комитетининг бўлиб ўтган Пленуми, ҳозир ўтаётган сессия мамлакатимиз коммунистик қурилишда, партия ва давлатнинг ташқи сиёсий программасини бажаришда жуда катта ютуқларга эришганлигидан яққол далолат беради, деди. КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг Ҳиндистонга қилган расмий дўстона визити тарихий аҳамиятга эга бўлиб, Марказий Комитет, унинг Сиёсий Бюроси, совет давлати ва шахсан Леонид Ильич Брежневнинг актив ва собит қадам халқаро фаолияти Совет Иттифоқининг халқаро миқёсдаги обрў эътиборини янада оширишга, социалистик ҳамдўстликни мустаҳкамлашга ва бутун халқаро вазиятда сезиларли ижобий узгаришлар юз беришига олиб келганлигининг яна бир далилидир. Совет кишилари шулар учун партиямиздан, унинг ленинча Марказий Комитетидан, шахсан ўртоқ Леонид Ильич Брежневдан, Сиёсий Бюронинг аъзоларидан самимий миннатдордирлар ва тўққизинчи беш йиллик топшириқлари сўзсиз бажарилиши учун ҳамма ишларни қиладилар.

А. В. Коваленко Оренбург области меҳнаткашларининг саноат ва қишлоқ хўжалигида эришган ютуқлари хусусида муфассал гапирди. КПСС XXIV съездининг тўққизинчи беш йиллик план юзасидан қабул қилган директиваларида кўзда тутилган Оренбург газ конденсат конини ўзлаштириш областнинг энг муҳим қурилишидир деди у. Шу йилиёқ Оренбург областининг 15 миллиард кубметр газини қазиб чиқарувчи, қайта ишловчи ва ташувчи қувват биринчи навбатини ишга тушириш чоралари кўрилмоқда.

Волгоград областининг ғаллакорлари далачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилиб мўл ҳосил етиштирдилар, деди Волгоград областидаги «Красний Октябрь» колхозининг раиси депутат **А. С. Тапилин.** Коммунистик партиямиз ва совет давлатимизнинг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ҳамма чоралар билан ривожлантиришга қаратилган изчил сиёсати совет халқининг меҳнат жабҳасидаги жасоратларини таъминлаб турган энг муҳим шартдир.

«Красний октябрь» колхозининг ғаллакорлари муносиб ҳисса қўшдилар. Улар гектар бошига 33,6 центнердан дон кўтардилар. Давлатга миллион пуддан ошиқ ғалла сотилди. Бу миқдор йиллик пландан тўрт баравардан ҳам зиёд ошади.

Депутат 1974 йилги Давлат планини тўла-тўкис маъқуллади ва қишлоқ меҳнаткашлари беш йиллик тўртинчи йилининг топшириқлари муваффақиятли бажарилмоғи учун ҳамма куч-қувватларини сарфлайдилар, деб ишонтирди.

— Партия XXIV съездининг Директиваларига мувофиқ ишлаб чиқилган халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1974 йилги Давлат плани билан 1974 йилги Давлат бюджети, — деди КПСС Калининград область комитетининг биринчи секретари депутат **Н. С. Қоновалов,** — совет халқининг туб манфаатларига, шу босқичдаги коммунистик қурилиш талабларига мос келади. Мен областимиздаги депутатлар группаси номидан келгуси йил плани ва давлат бюджетини тўла-тўкис маъқуллайман ва уларни тасдиқлаш тўғрисидаги таклифларга қўшиламан.

Сўнгра депутат Калининград области экономикасини ривожлантиришнинг баъзи масалаларига тўхталиб ўтди.

У ишонтириб айтдики, область меҳнаткашлари коммунистик қурилиш планларини амалга ошириш устида янада зўр ғайрат-шижоат билан ишлайдилар ва тўққизинчи беш йиллик тўртинчи йилининг топшириқлари барвақт бажарилишига муносиб ҳисса қўшадилар.

Шу билан СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг иккинчи мажлиси тугади.

* * *

Саккизинчи чақириқ СССР Олий Советининг еттинчи сессияси Кремлда ўз ишини давом эттирмоқда. Депутатлар партия XXIV съездининг ички ва ташқи сиёсат соҳасидаги қарорларини амалга ошириш юзасидан КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг фаолиятини, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг партия Марказий Комитети Пленумидаги нутқида баён этилган қоидалар ва хулосаларни тўла-тўкис ва батамом маъқулламоқдалар.

Кўп миллатли ватанимиз халқларининг вакиллари коммунистик қурилишнинг энг муҳим вазифаларини муҳокама қилиб, умуман беш йилликни муваффақиятли тугаллаш учун ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлган 1974 йилги планни тўла ва ошириб бажаришнинг конкрет йўлларини белгиламоқдалар. Депутатларнинг ҳамма нутқлари мамлакатнинг иқтисодий потенциалини янада ўстириш, халқнинг моддий фаровонлигини ва маданий даражасини ошириш тўғрисидаги ғамхўрлик руҳи билан суғорилган.

13 декабрь куни эрталаб соат 10 да СССР Олий Совети палаталарининг мажлислар залида Миллатлар Советининг депутатлари тўпланишди.

А. Я. Пельше, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, П. М. Машеров, Б. Н. Пономарев, Д. Ф. Устинов ўртоқларни депутатлар ва меҳмонлар қарсаклар билан кутиб олдилар.

Мажлисни СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Раиси депутат **Е. С. Насриддинова** очди.

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1974 йилги Давлат плани, СССРнинг 1974 йилги Давлат бюджети тўғрисидаги ва СССРнинг 1972 йилги Давлат бюджетининг ижроси ҳақидаги масалалар юзасидан Миллатлар Совети план-бюджет комиссиясининг раиси депутат **К. М. Герасимов** план-бюджет ва тармоқ комиссиялари номидан қўшимча доклад қилди. Партиямиз XXIV съезди қабул қилган Тинчлик программасини амалга ошириш соҳасида КПСС Марказий Комитети билан Совет ҳукумати изчиллик билан ўтказган тадбирлар натижасида кейинги вақтларда халқаро иқлим анча соғломлашди, деди у. Барча совет кишилари ер юзида тинчлик ва хавфсизлик учун курашда Коммунистик партия билан Совет ҳукумати, шахсан ўртоқ Л. И. Брежнев олиб бораётган самарали фаолиятни қизғин маъқулламоқдалар. Бу ҳол бизнинг мамлакатимизга бутун эътибор, куч ва маблағларни коммунистик қурилишнинг тинч бунёдкорлик вазифаларини ҳал этишга жамлаш имконини беради.

(Давоми 2-бетда).

БИЛДИРИШ

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент область Советининг ижроия комитети депутатларга шуни маълум қиладики, 1973 йил 24 декабрь соат 11 да Тошкент область партия комитетининг мажлислар залида (Ўзбекистон кўчаси, 9-уй) меҳнаткашлар депутатлари Тошкент область Советининг XIV чақириқ III сессияси чақирилади.

Область Советининг ижроия Комитети сессия кун тартибига қуйидаги масалаларни киритади:

— Тошкент области халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1974 йилги давлат плани тўғрисида

Докладчи — Область план комиссиясининг раиси А. А. Валиев.

— Тошкент областининг 1974 йилги маҳаллий бюджети ва 1972 йилги маҳаллий бюджетининг ижроси тўғрисида.

Докладчи — Область молия бўлимининг мудири Я. К. Элчибеков.

Қўшимча докладчи область Совети план-бюджет доимий комиссиясининг раиси П. Ю. Юсупов.

— Область Совети ижроия комитетининг 1973 йил учун ҳисоботи.

Депутатлар ўша бинонинг ўзида 1973 йил 24 декабрь соат 9 дан бошлаб рўйхатга олинадилар.

МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ.

ХАЛҚ БАХТ-САОДАТИ—ОЛИЙ МАҚСАДИМИЗ

(Боши 1-бетда).

КПСС билан СССР Министрлар Советининг зўр сиёсий ва ташкилотчилик иши туфайли, план топшириқларини муддатидан аввал бажариш учун бошланган Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси кенг қулоч ёзганлиги туфайли 1973 йилги халқ хўжалик планининг асосий социал-иқтисодий кўрсаткичлари тўла ва ошириб бажарилади.

Докладчи СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1974 йилги плани лойиҳаси тўғрисида гапириб, мамлакатнинг миллий даромади 6,5 процент ортишини, саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 6,8 процент кўпайишини айтди. Қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини янада ривожлантириш юзасидан катта-катта тадбирлар белгиланди. Ҳамма турдаги транспортнинг юк обороти 5,3 процент кўпаяди, трубопровод ва автомобиль транспорти илдам суръатлар билан ривожлантирилади. Халқ хўжалигига сарфланадиган капитал маблағларнинг жами ҳажми пул билан таъминлашнинг барча манбалари ҳисобига 104,2 миллиард сўм миқдорда белгиланмоқда. Бу маблағлар 1973 йилда бажарилиши кутилаётганига нисбатан 6,5 процент ортади.

Планда халқнинг турмуш даражасини янада ошириш кўзда тутилмоқда. Аҳоли жон бошига тўғри келадиган реал даромадлар 5 процент кўпаяди. Ижтимоий истеъмол фондлари 82,5 миллиард сўмликка етади.

К. М. Герасимов СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1974 йилги Давлат планини ва Давлат плани тўғрисидаги қонунни палаталар доимий комиссияларининг тузатишларини ҳисобга олган ҳолда маъқуллашни таклиф қилади. Докладчи СССРнинг 1974 йилги Давлат бюджетини ва Давлат бюджети тўғрисидаги қонунни тузатишларни ҳисобга олган ҳолда тасдиқлаш тўғрисида ҳам таклиф киритади. СССРнинг 1972 йилги Давлат бюджети ижроси тўғрисидаги ҳисоботни тасдиқлаш таклиф этилади.

Доимий комиссиялар план ва бюджетни кўриб чиқиш вақтида халқ хўжалигидаги моддий ресурсларни тежаш масалаларига катта эътибор бердилар.

Умуман халқ хўжалигида моддий ресурслардан фойдаланиш яхшиланди. Аммо шундай бўлса ҳам, айрим министрликларда ва уларнинг қарамоғидаги корхоналарда моддий ресурсларни тежабтергаб сарфлаш учун ҳали ҳам дуруст кураш олиб борилмаётир. Докладчи Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг план-бюджет комиссиялари моддий ресурсларни тежаб-тергаб сарфлаш юзасидан беш йиллик планда белгиланган топшириқларнинг бажарилишини таъминлаш соҳасида олиб бораётган ишларни батафсил гапириб берди.

План-бюджет ва тармоқ комиссиялари халқ хўжалиги планини ва Давлат бюджетини кўриб чиқиш вақтида капитал қурилиш соҳасидаги камчиликларга министрликлар билан идораларнинг эътиборини неча марталаб қаратдилар. Гарчи аҳвол бирмунча яхшиланган бўлса ҳам, ҳар ҳолда бу соҳадаги катта камчиликлар ҳамон давом этиб келмоқда. Бу эса мамлакат халқ хўжалигини ривожлантиришга салбий таъсир қилмоқда. Ишлаб чиқариш қувватларини ва асосий фондларни ишга туширишнинг планда белгиланган муддатлари бузилаётганлигини кўрсатувчи фактлар бор. Халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқарувчи корхоналарни, аҳолига маиший хизмат кўрсатадиган, савдо-сотиқ, маориф ва соғлиқни сақлаш объектларини қуришда бундай фактлар айниқса кўп.

Докладда чала ётган қурилишлар ҳажмини қисқартириш, қурилиш муддатларини қисқартириш ва унинг смета қимматини камайтириш масалаларига катта эътибор берилди. СССР Олий Совети палаталарининг план бюджет ва тармоқ комиссиялари, деди К. М. Герасимов, министрликлар ва идоралар, иттифоқдош республикаларнинг министрлар советлари капитал қурилишдаги камчиликларни тугатиш ва капитал маблағлар самарадорлигини ошириш юзасидан кескин чоралар кўришлари зарур деб ҳисоблайдилар.

Меҳнатни ташкил этишни ва меҳнат ресурсларидан фойдаланишни яхшилаш масалаларига докладда анчагина эътибор берилди. Айрим корхоналар ва қурилишларда иш вақти ҳамон кўплаб нобуд бўлаётганлиги кўрсатиб ўтилди. Бу нобудгарчиликни тугатиш — меҳнат унумдорлигини оширишнинг муҳим манбаларидан биридир, корхоналар ишидаги иқтисодий кўрсаткичларни оширишнинг реал негизидир.

Совет кишиларининг моддий фаровонлиги ва маданияти ўсиб бораётганлиги сабабли халқ истеъмол қиладиган молларнинг турларига, замонавий пардозига, ташқи қиёфасига ва айниқса, сифатига бўлган талаблар янада кўпроқ ошмоқда. Бироқ, баъзи бир корхоналар сифатсиз маҳсулот чиқариш ҳолларига йўл қўяётганликлари ҳисобот маълумотларидан кўриниб турибди.

Атроф муҳитни муҳофаза қилишнинг катта аҳамияти тўғрисида гапириб, докладчи шуни маълум қилдики, СССР Госплани табиий ресурслардан рационал фойдаланиш юзасидан министрликлар, идораларга ва иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига зарур топшириқларни ишлаб чиқмоқда.

Корхоналар ва хўжалик ташкилотлари ишида юқорида кўрсатиб ўтилган камчиликларни ва бошқа бир қанча нуқсонларни тугатиш ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга, 1974 йил учун белгиланган топшириқларни тўла ва ошириб бажариш учун халқ хўжалигидаги резервлар ва имкониятлардан тўлиқроқ фойдаланишга йўл очади, деди К. М. Герасимов. Докладчи яна бундай деди: СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг ССР Иттифоқи ҳукумати тақдим этган 1974 йилги Давлат плани тўққизинчи беш йиллик план топшириқлари асосида, беш йилликнинг ўтган уч йили мобайнида планнинг бажарилиш якунларини ҳисобга олиб тузилган. 1974 йилги Давлат плани ва Давлат бюджети ватанимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини янада мустаҳкамлашга, беш йилликнинг энг муҳим вазифасини муваффақиятли ҳал этишга — совет кишиларининг моддий ва маданий даражасини анча оширишга қаратилгандир.

Украина ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари депутат **Н. Т. Кальченко** минбарга чиқади. Партиямиз Марказий Комитетининг куни кеча бўлиб ўтган Пленумида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев сўзлаган чуқур мазмунли ёрқин нутқда мамлакатимизнинг халқаро аҳволи ва социал-иқтисодий ривожи атрофлича анализ қилиб берилди; янги муҳим ва масъулиятли вазифалар ўртага қўйилди.

Украинанинг дала меҳнатчилари бу йилни ажойиб муваффақиятлар билан нишонламоқдалар. Рекорд ҳосил олинди.

Биз қишлоқ хўжалиги соҳасидаги 1974 йилги планни ишлаб чиқиш вақтида Леонид Ильич Брежневнинг республикага Халқлар дўстлиги орденини топшириш вақтида: бир миллиард пуд ғалла Украина учун давлатга ҳар йили сотиладиган минимал норма бўлиб қолиши керак, деган йўл-йўриқларига асосланиб иш тутдик, деб таъкидлади нотиқ. Бунинг учун республикада конкрет тадбирлар амалга оширилмоқда.

Н. Т. Кальченко 1974 йилги Давлат плани ва бюджети лойиҳаларини тасдиқлашни таклиф қилди.

Минбарга Озарбайжон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси депутат **К. А. Ҳалилов** чиқади. Мамлакатимиз эришган муваффақиятларда, деди у, Озарбайжон ССР ишчилари, колхозчилари ва зиёлилари қилган меҳнатнинг ҳам улуши бор. Республика меҳнаткашлари беш йилликнинг учинчи йилини зарбдор, ҳал қилувчи йилга айлантирингиз, деб партия ва шахсан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежнев қилган мурожаатга завқ-шавқ билан лаббай деб жавоб бердилар.

Депутат сессия қатнашчиларини ишонтириб айтдики, Озарбайжон ССР меҳнаткашлари 1974 йилнинг оширилган планини ва бутун беш йилликни шараф билан бажарадилар.

Қозоғистон Компартияси Олмаота область комитетининг биринчи секретари депутат **А. Асқаров** бундай деди: Л. И. Брежневнинг Ҳиндистонга қилган расмий дўстона визити якунларига КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий Бюроси, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети берган юксак баҳони бутун совет халқи билан бирга Қозоғистон меҳнаткашлари ҳам якдиллик билан қўллаб-қувватлайдилар. Бу баҳода барча ишчиларимиз, колхозчиларимиз ва меҳнаткаш зиёлиларимизнинг фикр-ўйлари ифодаланган. Муваффақиятли равишда тугалланган визит якунларини улар халқаро вазиятда эришилган яхши ўзгаришлар муқаррар тус олишига эришиш тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг апрель Пленуми ўртага қўйган вазифа амалда рўёбга чиқарилаётганлигининг далили деб биладилар.

Депутат Олмаота область меҳнаткашлари саноатда, қишлоқ хўжалигида эришган ютуқларни батафсил гапириб берди. Халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1974 йилги Давлат плани ва СССР Давлат бюджети ғоят интернационал ҳужжатлар, деб таъкидлади у. Бу ҳужжатларда умуман бутун мамлакатнинг ва алоҳида ҳар бир иттифоқдош республиканинг ишлаб чиқарувчи кучларини ҳар томонлама ривожлантириш кўзда тутилган.

Беш йилликнинг учинчи йили мобайнида Арманистон саноат ишлаб чиқариши ҳажми анча кўпайди, деди Закавказье темир йўли Ленинакан станцияси локомотив депосининг бошлиги депутат **С. А. Микаелян** сессия минбарида туриб. Бир қанча янги корхоналар ишга туширилди, кўпгина турдаги саноат маҳсулотларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Нотиқ Арманистонда ишлаб чиқарувчи кучларнинг ривожи тўғрисида гапириб, Раздан кон-химия комбинатининг бутун комплексини тезроқ ишга тушириш учун қўшимча капитал маблағ ажратиб бериш зарурлигини таъкидлади. Депутат халқ исчеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқаришни кўпайтиришга, саноат моллари базаларини, сабзавот ва картошка омборларини ва бошқа иншоотларни қуришга боғлиқ бўлган масалаларни кўтарди.

С. А. Микаелян айтдики, СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1974 йилги Давлат плани ва Давлат бюджети Совет Иттифоқининг экономикаси муттасил юксалиб бораётганлигидан, партиямизнинг ва КПСС ленинчи Марказий Комитетининг иқтисодий сиёсати тўғрилигидан далолат беради.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари депутат **Т. Н. Осетровга** сўз берилади. СССР Олий Советида муҳокама қилинаётган 1974 йилги план ва бюджет мамлакат эҳтиёжларини реал равишда ҳисоб-китоб қилишга асосланиб тузилган, деб таъкидлади у. Бу план ва бюджетда ҳар бир иттифоқдош республиканинг ишлаб чиқарувчи кучларини муттасил ривожлантириш кўзда тутилган.

Иттифоқдош республикалар эса ўз навбатида умумиттифоқ иқтисодий потенциалини жадал юксалтиришни ўзларининг энг муҳим вазифалари деб ҳисоблайдилар.

Депутат республика тўққизинчи бешйиллик план топшириқларини муваффақиятли бажараётганлигини гапириб берди. У республиканинг хом ашё ресурсларидан яхшироқ фойдаланиш тўғрисида бир қанча таклифлар киритди.

Нотиқ Ўзбекистонда саноат турли тармоқларининг корхоналарини жойлаштириш учун қулай шароит бор, деган фикрни асослаб берди.

Раислик қилувчи.— Миллатлар Совети Раисининг ўринбосари депутат **В. Е. Лобанок** химия саноати министри депутат **Л. А. Костандовга** сўз беради. Нотиқ Коммунистик партия билан ҳукумат мамлакатда қудратли химия саноатини барпо этиш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилиб келаётганликларини, саноатнинг бу тармоғини ривожлантириш саноатнинг ҳамма тармоқларидаги техника тараққиёти учун катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади. Химия саноатининг маҳсулоти қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлашнинг ҳам муҳим воситаси бўлиб қолди.

Химия ишлаб чиқаришининг беш йиллик энг асосий иқтисодий вазифасини ҳал этишга — халқ турмушининг моддий ва маданий даражасини оширишга кўмаклашадиган тармоқлари устун даражада ривожлантирилади.

1974 йилда химия саноатида ишлаб чиқариш ҳажмини 10 процентдан зиёд кўпайтириш белгиланган. Министр ишонтириб айтдики, совет кишилари белгиланган режаларни шараф билан бажариш учун ҳамма ишни қиладилар.

Бизнинг республикамизда беш йилликнинг энг катта объектлари қурилиши кенг кўламда олиб борилмоқда, деди Чувашия АССР Порицкий районидаги ўрта мактаб муаллимаси депутат **Г. Н. Осокина.** У республикада умумий таълим мактаби қандай ривожланаётганлигини батафсил гапириб берди ҳамда 1974 йилги Давлат плани билан Давлат бюджетини тасдиқлашни таклиф қилди.

Молдавия ССР «Маяк» колхозининг Бош зоотехниги депутат **И. Х. Добриогло** ўз нутқида бундай деди: ишлаб чиқаришнинг ҳамма соҳаларини фан-техника тараққиёти асосида такомиллаштириш борасида Коммунистик партия ўтказаётган йўл маҳсулот етиштиришни кўпайтиришда ва сифатини яхшилашда янги муваффақиятларга эришиш имконини бермоқда. Молдавия колхозчилари ва совхозларининг ишчилари серунум техникадан, минерал ўғитлардан фойдаланиб, ерларни мелиорациялаб, шу тариқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштиришга, жамоат чорвачилигининг маҳсулдорлигини оширишга эришмоқдалар.

Мамлакатимизнинг муваффақиятлари — совет кишилари фидокорона меҳнатининг натижасидир, КПСС Марказий Комитети, Совет ҳукумати, Марказий Комитетнинг Сиёсий Бюроси ва шахсан Бош секретарь ўртоқ Л. И. Брежнев ҳормай-толмай олиб бораётган самарали фаолиятнинг натижасидир, деб таъкидлади Латвия ССР Министрлар Советининг Раиси депутат **Ю. Я. Рубэн.** У Латвия экономикаси учун муҳим бўлган бир қанча масалаларни ўртага қўйди. Жумладан, у мамлакатда мебель маҳсулотларига талаб катта эканлиги сабабли СССР Госплани билан СССР Ўрмон ва Ёғочсозлик саноати министрлиги мебель ишлаб чиқаришни ривожлантиришга кўпроқ эътибор беришлари зарур, деб ҳисоблайди.

Тожикистон ССРдаги Ломоносов номли колхоз раиси депутат **Т. Садриддинов** айтдики, пахтакор республикаларнинг партия-хўжалик активи йиғилишида Тожикистон қишлоқ меҳнатчилари бу йил 775 минг тонна пахта териб олишдан иборат оширилган мажбурият қабул қилган эдилар. Бу масъулиятли ваъдани бажариш бизнинг асосий вазифамиз, ҳар бир хўжаликнинг, ҳар бир меҳнаткашнинг шон-шараф иши бўлди. Биз берилган ваъдани шараф билан бажаришдан ташқари, белгиланган маррадан ўзиб ҳам кетдик.

Республика қишлоқ меҳнатчилари номидан, деди нотиқ, беш йилликнинг тўртинчи йилини коммунистик қурилишда янги муваффақиятлар билан нишонлаш учун ҳамма чораларни кўрамиз, деб ишонтираман.

Хабаровск ўлка Совети ижроия комитетининг раиси депутат **Г. Е. Подгаев** ўлканинг ўтган уч йилдаги иқтисодий ривожланиш якунларини таърифлаб берди.

У экономикани янада ривожлантириш билан боғлиқ бўлган масалаларга асосий эътиборни қаратди.

Қирғизистон ССР Министрлар Советининг Раиси депутат **А. С. Суюмбоев** беш йилликнинг учинчи, ҳал қилувчи йилининг қишлоқ хўжалиги соҳасидаги якунларига тўхталиб ўтди. Халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқаришни кўпайтириш масаласига батафсил тўхталди.

Қирғизистон, деб таъкидлади нотиқ, бой гидроэнергетика ресурсларига эга. Ҳозир шу ресурсларнинг уч процентидан ҳам камроғи фойдаланилмоқда. А. С. Суюмбоев мамлакат халқ хўжалиги эҳтиёжлари учун ана шу ресурсларни тезроқ ўзлаштиришни таклиф қилди.

СССР Олий Советининг бундан аввалги сессияси қабул қилган қарорга ва КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг шахсан Леонид Ильич Брежнев ташаббуси билан қабул қилинган қарорига мувофиқ республиканинг 1974 йилги халқ хўжалик планида қишлоқ жойлардаги таълимнинг моддий базасини мустаҳкамлаш ишлари белгиланмоқда.

А. С. Суюмбоев ишонч билдириб айтдики, сессияда муҳокама қилинаётган 1974 йилги халқ хўжалик плани билан Давлат бюджети кўп миллатли бутун совет давлатининг ҳам, шунингдек ҳар бир иттифоқдош республиканинг ҳам янада равнақ топишини таъминлайди.

Шу билан Миллатлар Советининг иккинчи мажлиси тамом бўлди.

* * *

13 декабрда куннинг иккинчи ярмида Кремлда СССР Олий Совети палаталарининг мажлислар залида саккизинчи чақириқ СССР Олий Совети еттинчи сессияси Иттифоқ Советининг учинчи мажлиси бошланди.

Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, А. А. Громико, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорний, П. Н. Демичев, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, В. И. Долгих, К. Ф. Катушев ўртоқларни депутатлар ва меҳмонлар гулдурос, давомли қарсаклар билан кутиб олдилар.

Мажлисда Иттифоқ Совети Раисининг ўринбосари депутат **Б. Е. Патон** раислик қилмоқда.

Мажлисда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1974 йилги Давлат плани тўғрисидаги, СССРнинг 1974 йилги Давлат бюджети ҳақидаги ва 1972 йилги СССР Давлат бюджетининг ижроси тўғрисидаги масалаларни муҳокама қилиш давом этмоқда.

(ТАСС).

Ўзбекистон қаттиқ қотишмалар ва ўтга чидамли металлар комбинати ишчи-хизматчилари коммунистик меҳнат зарбдори Н. Қаландаров номини зўр ҳурмат билан тилга оладилар. Ўз касбига меҳр қўйган бу моҳир ишчи беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун бошланган ҳаракатда фаол қатнашмоқда. Шу кунларда у келгуси йил ҳисобига маҳсулот бераяпти.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

УЮШҚОҚЛИК БИЛАН

Калинин районидаги «Қорасув» совхозида сиёсий ўқув системасида янги ўқув йили машғулотлари уюшқоқлик билан давом этмоқда. Хўжаликнинг 140 аъзоси дарсларга мунтазам қатнашяпти.

— Янги ўқув йили бошланмасидан анча аввал, — дейди совхоз партия комитетининг секретари М. Ёқубова, — тегишли тайёргарлик ишларини олиб бордик. Назарий китоблар, методик қўлланмалар келтирилди. Ўқув хонаси бадастур жиҳозланди.

Пропагандистлар университет ва семинар машғулотларида марксизм-ленинизм таълимотини ўрганишга кенг ўрин бериш билан бирга ишчи-хизматчиларнинг иқтисодий билимини оширишга ҳам аҳамият берилмоқда. Жумладан, «Илмий-техника прогресси — меҳнат унумдорлигини оширишнинг асосидир», «Меҳнатни илмий асосда ташкил этишнинг асосий хусусиятлари», «Ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш-иқтисодий юксакликнинг мезони» каби темалар ўрганилади.

Сиёсий ўқув кабинетида пропагандистлар учун консультация соатлари ҳам ташкил этилган.

Е. МОРДУХАЕВ.

МУСТАҲКАМ ЗАМИН

Бекобод районидаги 1-«Далварзин» совхозининг 3-бўлими пахтакорлари зарбдор йилда 610 гектар майдоннинг ҳар гектаридан она-Ватан хирмонига 30 центнердан «оқ олтин» ҳосили етиштириб топширдилар. Бу меҳнат самараларидан руҳланган пахтакорлар келгуси йили мўл ҳосили учун курашни ҳар қачонгидан ҳам қизитиб юбордилар. Кузги-қишки дала ишларини уюшқоқлик билан олиб бормоқдалар. Ҳосилдан бўшаган ерлар пешма-пеш шудгорлаб қўйилди. Далага минерал ва маҳаллий ўғитлар чиқариш, ариқ-зовурларни тозалаш каби зарур ишлар бажариляпти. Ҳозиргача далага 700 тонна маҳаллий ўғит чиқарилди.

Келгуси йил мўл ҳосилига замин ҳозирлаётган азамат деҳқонлар шу кеча-кундузда барча имкониятлардан тўлиқ фойдаланмоқдалар.

М. НУРИДДИНОВА,
Т. УСМОНОВ.

ПАХТАНИ НАМУНАЛИ САҚЛАНГ

Етиштирилган мўл пахта ҳосили тўла-тўкис йиғиштириб олинди. Бу йил областимиз деҳқонлари Ватанга 417 минг тонна пахта сотиб, мисли кўрилмаган даражада катта хирмон кўтардилар. Ҳосилнинг 70 проценти машиналар билан териб олинди. Пахта йиғим-терими ва ҳосилни қабул қилиб олиш даврида пахта тозалаш заводлари ҳамда тайёрлов пунктлари ходимлари катта ишларни амалга оширдилар. Уларнинг кўпчилиги янги йил ҳосилини намунали сақлаш юзасидан қўшимча тадбирларни кўрдилар.

Ҳозирги кундаги асосий вазифа жамғарилган пахталарнинг ҳаммасини кўз қорачиғидек сақлаш, ҳар қандай исрофгарчиликларнинг олдини олиш ва тўқимачилик саноатига аъло сифатли хом ашёни етказиб беришдан иборатдир. Бироқ, баъзи жойларда айрим кишиларнинг эътиборсизлиги билан пахтанинг маълум қисми намланиб, қизиб қолмоқда. Қизиш давомида ҳосилнинг бир қисми фойдаланишга яроқсиз бўлиб қолмоқда. Бу нуқсонлар олдиндан профилактик тадбирларнинг амалга оширилмаганлиги натижасида рўй бермоқда.

Область халқ контроли комитети назоратчилари яқинда бир қатор пахта заводлари ва тайёрлов пунктлари ишини кўздан кечириб чиқдилар. Текширув давомида пахта ғарамланган бунтларда 800 дан ортиқ туйнук очилганлиги, кўпгина бунтларнинг усти брезент билан ёпилиб, сифатли сақланаётганлиги, намликни сўриб олувчи 165 та вентиляторнинг ишлаб турганлиги маълум бўлди. Бу тадбирлар албатта бизни қувонтирди. Лекин ҳамма жойда ҳам ҳосилни намунали сақлашга лозим даражада эътибор қаратилмаётганлиги назоратчиларни ташвишлантирди. Бўка районидаги Ҳамза номли тайёрлов пунктида ўтказилган текширув давомида шу нарса маълум бўлдики, машина билан териб олинган 8708 тонна ҳосилнинг 321 тоннаси қизиб кетган. Бунтлар ўртасидан туйнуклар очишга эътибор берилмаган. Ленин номли тайёрлов пунктида ҳам шундай кўнгилсиз ҳолнинг гувоҳи бўлдик.

Жумабозор тайёрлов пунктида ғарамланган 25 та бунтнинг 7 таси қизийбошлаганлиги текширув давомида аниқланди. Уларда иссиқлик 45 даражагача кўтарилмоқда. Айрим бунтларнинг пахтаси иссиқдан сарғая бошлабди.

Тайёрлов пунктида ишчи кучининг камлиги учун ҳам кўпгина жараёнлар уз вақтида бажарилмай қоляпти. Свердлов номли колхоз шартнома буйича тайёрлов пунктида ишлаш учун ҳар куни 26 киши ажратиши лозим эди. Аммо, мавсум давомида бу хўжалик тайёрлов пункти учун зарур бўлган ишчи кучини етказиб бера олмади. Пировардида қуритиш-тозалаш цехи бир сменада ишламоқда. Электрикларнинг камлиги учун вентиляторлар фақат кундуз куни ҳаракат қилаяпти.

Пахтанинг қизиш ҳоллари Ўрта Чирчиқ районидаги Сергели тайёрлов пунктида ҳам содир бўлмоқда. Тўйтепа тайёрлов пунктидаги ҳосил 57 градусгача қизиб кетмоқда.

Бундай нуқсонлар профилактика ишларининг суст бажарилиши натижасида келиб чиқмоқда. Хўжалик раҳбарлари пахта пунктларини қўшимча ишчи кучи билан таъминлаш устида кам қайғурмоқдалар. Профилактика тадбирларини амалга ошириш учун область бўйича 1698 киши тайёрлов пунктлари ишига жалб қилиниши лозим эди. Аммо, хўжалик раҳбарларининг бeғамлиги ҳамда талабчанликнинг бўшлиги натижасида профилактика ишларини бажараётган ишчилар сони 500 кишидан нарига ўтмаяпти. Пахта тозалаш ва қуритиш цехларида ишни икки сменада ташкил этиш учун ҳам 1333 киши талаб қилинади. Амалда эса бу участкада 150 киши ишлаяпти, холос.

Ҳадемай ёғингарчиликлар бошланиб қолади. Ёғингарчиликда ишлар яна ҳам оғирлашади. Аммо, қийинчиликлар содир бўлмаслиги учун шу ғанимат кунларда пахтани намунали сақлаш юзасидан шошилинч тадбирларни амалга оширишимиз керак. Пахта заводлари ва тайёрлов пунктлари раҳбарлари туйнуклар очиш, бунтларни шамоллатиш, территорияларни тартибга келтириш, тозалаш-қуритиш цехларида ишни икки-уч сменада ташкил этиш юзасидан қўшимча тадбирларни кўришлари лозим.

Колхоз ва совхоз раҳбарлари эса пахта тайёрлов пунктлари ҳамда қуритиш-тозалаш цехлари ишининг нормал бориши учун зарур ишчи кучларини етказиб беришлари керак. Халқ контроли группалари ва комитетлари тайёрлов пунктлари ишини доимо кузатиб туришлари, саноат учун қимматли хом ашё бўлган пахтани кўз қорачиғидек сақлаш учун курашишлари лозим.

А. ПУТТИЕВ,
область халқ контроли комитети раисининг ўринбосари.

ПАКЕТЛИ АСАЛАРИЧИЛИК— КУН ТАРТИБИДА

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги министрлигининг Тошкент яқинидаги асаларичилик совхозида асаларичиларнинг Бутуниттифоқ семинар-кенгаши очилди. Кенгаш ишида ихтисослаштирилган хўжаликларнинг раҳбарлари, қишлоқ хўжалиги мутахассислари, мамлакатнинг илғор асаларичилари қатнашмоқдалар. Кун тартибида пакетли асаларичилик ва уни ривожлантириш истиқболлари масаласи турибди.

Семинар-кенгаш уч кун давом қилади. Кенгаш қатнашчилари пойтахт области илғор хўжаликларининг иш тажрибалари билан танишадилар, орттирган тажрибаларини баҳамлашадилар.

(ЎзТАГ).

СУВИ СИЗИБ КЕТМАЙДИГАН АРИҚЛАР

«Шу йил Тошкент областида суғориладиган 500 гектар ернинг сув билан таъминланишини ошириш мўлжалланган эди. Бу иш 936 гектар қилиб адо этилди». «Ташоблмелиоводстрой» бошқармасининг механизациялашган учинчи илғор кўчма колоннасидан Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигига шундай мазмундаги рапорт келди.

Ушбу колонна ишлаётган Пискент ва Оҳангарон районлари Тошкент областининг сувга тақчил районларидир, дейишди министрликда мана шу рапортни шарҳлаб. Бу ерларда ариқлардаги сувнинг сизилиб кетишига қарши кураш ғўзани сувга қондириш катта резерви ҳисобланади. Гидромеханизаторлар 13 километр ариқ бетига бетон ётқизиб чиқишди.

Масалан, Пискент районидаги Тутариқ аввал ярмидан ошиқ намлигини ерга сингдириб йўқотар, атроф ерларни ботқоқлаштириб юборар эди. 3,5 километрли участканинг юзига бетон ётқизилиши сувнинг нобуд бўлишига йўл қўймайди. Натижада ёзда 526 гектар пахтазорни қондириб суғориш мумкин бўлади. Тутариқ реконструкция қилингач, унинг сув ўтказиш қобилияти икки баравар кўпайди. Энг Янги машиналар комплекси ариқ ўзанлари юзига бетон қопламоқда. Кўкламгача ариқ тамомила бетонлаштирилади. Минг гектар пахтазорга сув бемалол етадиган бўлади.

Оҳангарон районида бирнеча хўжаликни суғорувчи «Гулистон» ариғи ўзанига, 6 километрли Баланд ариғи ўзанига ҳам бетон қопланди.

ЁШ ЧЕВАРЛАР

Тошкентдаги трикотаж фирмаси ишлаб чиқараётган устки ва ички трикотаж кийимлар харидорлар дидига мос қилиб тикилмоқда. Шу кунларда фирманинг уч хил маҳсулоти Давлат сифат белгиси билан чиқариляпти.

Фирмада кекса тажрибали чеварлар билан ёнма-ён туриб ишлаётган 520 комсомол-ёшлар ҳам, ўзлари баракали меҳнатлари орқали корхонанинг ойлик, квартал топшириқларини ошириб бажарилишида ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Фирма чеварлари ўтган давр ичида 90 минг дона ички ва устки трикотаж буюмларини тикиб, савдо тармоқларига чиқардилар. Бунда ёшлар улуши ҳам катта бўлди. Енгил саноат ходимлари ўртасида бошланган социалистик мусобақани қизитиб юборган фирма коллективи учинчи кварталда ғолиб чиқиб, республика Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғини ва 22 минг сўм пул мукофотини қўлга киритди.

Ҳозир фирма ёшларидан 36 ишчи 1976 йил ҳисобига, 500 ишчи 1974—1975 йиллар ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқаряпти. Беш йиллик топшириқларини уч йилда адо этган Фотима Раҳимова, Раҳима Эргашева кабиларга эргашиб ишлаётган Ш. Холмуҳамедова, М. Ильюшина, Т. Исмоилова ва М. Нишонова кабиларни ҳурмат билан тилга олиш мумкин.

Фирма ана шундай қалби олов ёшлар ҳисобига йилнинг ўтган даврида 23226 минг ўрнига 24626 минг сўмлик кенг истеъмол буюмлари реализация қилишга эришди.

С. СУЛТОНОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг штатсиз мухбири.

СИЕСИЙ АХБОРОТЧИЛАР, АГИТАТОРЛАР, СИЕСИЙ ТАШКИЛОТЧИЛАРГА ЕРДАМ

ШУ КУННИНГ СУҲБАТЛАРИ

Областимиз меҳнаткашлари беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йили вазифаларини муваффақиятли бажармоқдалар. Йилимизнинг охирига қадар ҳар бир меҳнаткашлар коллективи зарбдорчасига ишлашга интилмоқда. Мамлакатимизнинг илғор корхоналари 1974 йил учун муқобил план-мажбуриятлар, олиб, ватанпарварлик ташаббусини бошлаб беришди. Ҳозирда бу ташаббус областимиз саноат корхоналарида, қурилиш, транспорт ва алоқа коллективларида қизғин қўллаб-қувватланмоқда.

Областимиз деҳқонлари «Ҳосил байрами»да йилга ажойиб якун ясадилар. Ҳозир ҳамма жойда янги қишлоқ хўжалик йилига тайёргарлик авж олиб кетди. Область партия комитети ва область ижроия комитети яқинда Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхознинг қишлоқ хўжалик техникасини ремонт қилиш ва сақлашни ташкил қилиш борасидаги тадбирларини маъқулладилар. («Тошкент ҳақиқати» газетаси, 8 декабрь сони).

Тугаллаётган йилимиз Совет Иттифоқининг ташқи сиёсий фаолияти соҳасида катта муваффақиятларга эришган йил бўлди. КПСС XXIV съездида ишлаб чиқилган тарихий Тинчлик программаси изчиллик билан амалга оширилмоқда. КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Ҳиндистонга қилган визити Совет—Ҳиндистон дўстлигини янада мустаҳкамлаб, тинчлик ишига муҳим ҳисса бўлиб қўшилди. Ҳозир ана шу визит материаллари бутун мамлакатимиз меҳнаткашлари, жаҳон афкор оммасининг диққат марказида турибди (шу йилнинг 26 ноябридан буёнги марказий, республика ва область газеталарининг сонларига қаралсин).

Шу кунларда омма орасида сиёсий иш олиб бораётганлар меҳнаткашларга КПСС ва Совет давлатининг ташқи сиёсий йўлини кенг тушунтирмоқдалар. Шу билан бирга ҳар бир меҳнаткашлар коллективи, ҳар бир кишининг куч-ғайратини ҳал қилувчи йил топшириқларини муваффақиятли бажаришга сафарбар этиб, улар эътиборини 1974 йил учун муқобил план-мажбуриятлар қабул қилиш ва социалистик мусобақани кенг авж олдиришга қаратмоқдалар.

Шу кунларда ҳар бир корхонада, колхоз, совхоз ёки турар-жойда сиёсий ахборотчи, агитатор ва сиёсий ташкилотчи олиб бораётган оммавий-сиёсий ишлар даражаси юқори савияда бўлиши даркор.

Шу муносабат билан сиёсий ахборотчилар, агитаторлар, сиёсий ташкилотчилар учун семинарнинг навбатдаги машғулотларини ўтказиш лозим бўлади. Оммавий-сиёсий ишнинг савияси шунга боғлиқлигини ҳисобга олиб, биринчи галда КПСС Марказий Комитетининг «Партийная жизнь» журнали 22-сонида (30—36-бетлар) босилган «Курашчан пропаганда ва агитациянинг самарадорлигини оширайлик» ҳамда «Агитатор» журналининг 22-сонида (10—11-бетлар) эълон қилинган «Сиёсий агитация ва агитаторлар ҳақида» мақолаларидан фойдаланиш керак.

Декабрь ойида суҳбатлар ўтказиш учун қуйидаги материаллардан фойдаланиш тавсия қилинади:

МАМЛАКАТ ИЧКИ ҲАЕТИГА ОИД МАСАЛАЛАР БУЙИЧА:

Коммунизм тантанаси йўлида янги муваффақиятлар сари («Ўзбекистон коммунисти» журнали, 11-сон, 3—13-бетлар).

Меҳнат интизомини мустаҳкамлайлик («Агитатор» журнали, 22-сон, 28—31-бетлар).

Меҳнат интизоми — ютуқлар гарови («Ўзбекистон агитатори» журнали, 21-сон, 14—19-бетлар).

Ёш ишчилар интизомини мустаҳкамлайлик («Агитатор» журнали, 21-сон, 15—17-бетлар).

Ўзбекистон КП Марказий Комитети XII пленумининг «КПСС XXIV съезди қарорлари асосида халқ маорифини янада такомиллаштириш соҳасида республика партия ташкилотининг вазифалари» ҳақидаги қарори («Партийная жизнь», Ўзбекистон КП МК журнали, 11-сон, 7—11-бетлар).

Триллион арафасида — 22 декабрь — энергетиклар куни («Агитатор» журнали, 22-сон, 17—18-бетлар).

Сенинг гражданлик қиёфанг («Ўзбекистон агитатори») журнали, 21-сон, 40—45-бетлар).

МАМЛАКАТ ИҚТИСОДИЙ ҲАЕТИ МАСАЛАЛАРИ БУЙИЧА

Саноатни бошқаришни такомиллаштирайлик («Агитатор» журнали, 21-сон, 7-9-бетлар).

Ҳам кўп, ҳам арзон, ҳам сифатли («Ўзбекистон агитатори» журнали, 21сон, 24—28-бетлар).

Сифатга мунтазам равишда эътибор берайлик («Агитатор» журнали, 21-сон, 13-14-бетлар).

Ўзбекистон қишлоқ хўжалигида оптимал планлаштириш («Ўзбекистон коммунисти» журнали, 11-сон, 14-21-бетлар).

Қишлоқ хўжалик йилини зарбдорчасига якунлайлик («Агитатор» журнали, 21-сон, 10-12-бетлар).

Қишлоқ хўжалик маҳсулотининг сифати ва ишлаб чиқариш маданияти («Ўзбекистон агитатори» журнали, 21-сон, 29-43-бетлар).

ФАН ВА МАДАНИЯТ МАСАЛАЛАРИ БУЙИЧА:

Маънавий маданият — илмий бошқарув объекти («Коммунист» журнали, 16-сон, 100—112-бетлар).

Илмий-техника прогресси ва ғоявий-тарбиявий ишлар («Коммунист» журнали, 15-сон, 58-68-бетлар).

К. Э. Циолковский дин ҳақида («Агитатор» журнали, 22-сон, 41-42-бетлар).

Қонун ва диний сиғиниш («Агитатор» журнали, 21-сон, 40-41-бетлар).

Меҳнаткашларни ҳуқуқий тарбиялаш («Коммунист» журнали, 16-сон, 113-124-бетлар).

Чет эл коммунистлари Туркистонда — Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги олдидан («Ўзбекистон коммунисти» журнали, 11-сон, 37-45-бетлар).

Совет интеллигенцияси — коммунизмнинг актив қурувчиси («Коммунист» журнали, 16-сон, 89-99-бетлар).

Табиий ресурслардан оқилона фойдаланайлик («Коммунист» журнали, 15-сон, 32-46-бетлар).

ХАЛҚАРО ҲАЕТ МАСАЛАЛАРИ БУЙИЧА:

Ленинча ташқи сиёсат йўли («Агитатор» журнали, 21-сон, 2-6-бетлар).

Тинчлик ва халқлар ҳавфсизлиги учун («Партийная жизнь» КПСС МК журнали, 22-сон, 3-7-бетлар).

Ҳозирги замон жаҳон тараққиётининг характерли хусусиятлари («Международная жизнь» журнали, 11-сон, 3-51-бетлар).

Планета халқларига — одилона демократик тинчлик! («Агитатор» журнали, 22-сон, 2-4-бетлар).

Социализм ва халқаро муносабатлар («Коммунист» журнали, 16-сон, 32-46-бетлар).

Совет-Ҳиндистон дўстлиги мустаҳкамланмоқда («Агитатор» журнали, 21-сон, 48-50-бетлар).

Осиёда коллектив хавфсизлик учун («Коммунист» журнали, 16-сон, 55-66-бетлар).

Осиёда коллектив хавфсизлик проблемалари («Международная жизнь» журнали, 11-сон, 112-118-бетлар).

Куба республикаси — Куба революцияси ғалабасининг ўн беш йиллигига (1 январь) — («Агитатор» журнали, 22-сон, 56-59-бетлар).

Чили халқига («Коммунист» журнали , 15-сон, 91-97-бетлар).

Буржуа афсоналари ва тарихий ҳақиқат («Агитатор» журнали, 22-сон, 49-52-бетлар).

Тинчлик ва социализм душманлари тарафида туриб («Партийная жизнь» КПСС МК журнали, 22-сон, 64-69-бетлар).

Валюта кризиси: сабаб ва оқибатлар («Агитатор» журнали, 21-сон 51-53-бетлар).

Американинг ҳал қилинмаган масалалари («Агитатор» журнали, 22-сон, 46-48-бетлар).

Яқин Шарқдаги воқеаларга доир (вақтли матбуот).

Маочилар сиёсати ва тактик манёврлари ҳақида («Партийная жизнь» КПСС МК журнали, 22-сон, 69-75-бетлар).

ЭСЛАТМА: Суҳбатларда вақтли матбуот материалларидан, маҳаллий факт ва мисоллардан фойдаланиш ҳам керак.

БИР СОВХОЗ ЯНГИЛИКЛАРИ

УСТАХОНАДА ИШ ҚИЗҒИН

Марказий ремонт устахонаси шу кунларда меҳнат майдонига айланган. Серғайрат ишчи, слесарь ва мотористларнинг қўли қўлига тегмайди. Улар совхознинг 11 минг тонналик «оқ олтин»ини ўз вақтида йиғиштириб олишда деҳқонларга мададкор бўлган пахта териш машиналари ва бошқа қишлоқ хўжалиги техникаларини сифатли ремонтдан чиқаришмоқда. Ремонт ишларига 60 дан ортиқ катта тажрибага эга бўлган механизаторлар жалб этилган.

Кузги шудгор ишларида 40 та ҳайдов трактори ишлади,— дейди, устахона инженери Зокир Усеинов,— бу тракторларни кўрикдан ўтказиш, чигит экиш агрегатлари, чопиқ тракторларини ремонт қилиш ишлари қизғин ўтказиляпти.

Убайдулла Усмонов, Раҳмон Сафаров, Шавкат Халилов, Степан Бреславскийлар совхознинг илғор механизаторларидан. Бу азаматлар мавсумда 160—200 тоннадан пахта териб, катта обрў-эътибор қозонишди. Улар техника ремонтида ҳам фаол қатнашиб, катта ютуқларни қўлга киритишмоқда. Смена топшириқларини муваффақиятли адо этаётган усталар яқинда совхоз маъмурияти томонидан муносиб тақдирланди.

ҚИШЛОВ-СИНОВ

Фермада кўп йиллардан бери самарали меҳнат қилиб, хўжалик бойлигига бойлик қўшаётган аёллар хўжаликда кўплаб топилади.

Ленин орденли Лутфия Юсупова, «Шавкатли меҳнати учун» медали билан мукофотланган Қурбонгул Ирисбоевалар 1973 йил топшириқларини шараф билан адо этиб, эндиликда келгуси йил ҳисобига ишламоқдалар. Фермада 15 сут соғувчи бор. Улар ҳам кундалик нормаларини ошириб бажармоқдалар.

— Чорва қишловига пухта тайёргарлик кўриб қўйдик,— дейди ферма бригадири Зинали Рашидов — 3 минг тонна сенаж, 7 минг тонна силос бостириб қўйилган. Давлатга сут ва гўшт топшириш йиллик планларини ортиғи билан адо этдик. Пландаги 1 350 тонна ўрнига 1500 тонна серқаймоқ сут, 350 тонна гўшт етиштирилди. Сут соғувчилар учун қулай шарт-шароитлар яратилган. Фермада қизил бурчак бор. У чорвадорларнинг энг севимли жойига айлантирилган. Газета ва журналлар келтириб турилади, «Қрим» телевизори, «Урал» приёмниги бор. Пропагандист Галя Аҳмадиева чорвадорлар ҳузурида мунтазам қизиқарли лекция ва суҳбатлар ўтказиб туради.

240 бош қорамолга мўлжалланган янги ферма қуриш тез суръатларда давом этаяпти. Ҳозир монтаж ишлари тезкорлик билан олиб борилмоқда. Бино фойдаланишга топширилгач, унинг ёнида яна 400 молга мўлжалланган ферма биносининг қурилиши бошланади.

И. ЮСУПОВ,
1-«Пискент» совхози.

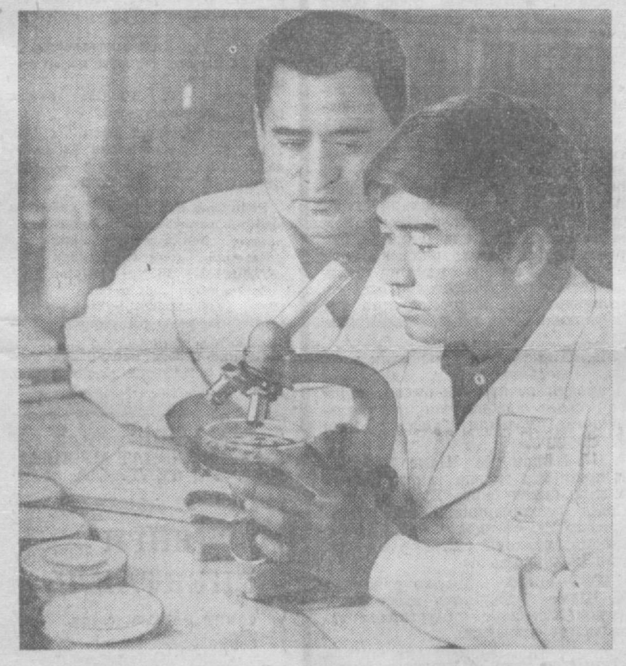

Ўзбекистон пахтачилик ва уруғчилик илмий-текшириш институтида қатор муҳим тадқиқотлар олиб борилмоқда. Айниқса, янги нав пахталар ҳосил қилиш, вилт касаллигининг биологиясини ўрганиш борасидаги кузатишлар самарали бўлмоқда. Бунда биология фанлари кандидати О. Ҳасановнинг ҳам муносиб ҳиссаси бор. Суратда: (чапдан) О. Ҳасанов ва илмий ходим А. Бобоназаровлар лабораторияда.

С. Маҳсудов фотоси.

КОМПЛЕКС МЕХАНИЗАЦИЯ САМАРАСИ

КПСС XXIV съезди Директиваларида чорвачиликни ривожлантиришнинг энг муҳим омилларидан бири ем-хашак базасини мустаҳкамлаш эканлиги алоҳида таъкидлаб кўрсатилган.

СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкаси қишлоқ хўжалик бўлими павильонидаги экспозициялар ана шу муҳим омилнинг қандай амалга оширилаётганлигидан далолат беради.

«Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш ва электрлаштириш» павильонида жуда қизиқарли виставка очилди. У ем-хашак етиштиришни комплекс механизациялаштиришга бағишланган. Унинг иштирокчилари илмий-текшириш институтлари, РСФСР, Ўзбекистон, Молдавия, Тожикистон, Қирғизистон ва бошқа республикаларнинг колхоз ва совхозларидир.

Тошкент область «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозига бағишланган стендлар айниқса виставкага келувчилар ва мутахассисларнинг диққатини жалб қилди. Стендга қўйилган материаллар бу хўжаликда беданни майдалаб, пичан тайёрлаш технологияси ҳақида ҳикоя қилади. Бу усул пичан йиғишда нобудгарчиликни камайтириш, ишлаб чиқариш воситаларидан унумли фойдаланиш, меҳнат ва маблағларнинг тежаб сарфланишига олиб келди. Совхозда ҳар гектар ер ҳисобига 8 сўм 82 тийин маблағ тежалмоқда. Бир гектар ердаги беданн йиғиш учун 8,36 киши-соат сарф бўлади. Ҳолбуки, беда оддий усулда йиғиб олинганда 15,71 киши-соат сарфланади.

Ўрилган беда 40—50 процентгача қуригач, ГВК-6 маркали пичан йиғиш машинаси билан тўпланади. Сўнгра КИР-1,5 маркали машинада майдаланади ва айни вақтда машиналарга юклаб берилади.

Павильонда шунингдек, Бухоро область Конимех районидаги «Коммунизм» совхози, Самарқанд областидаги Ленин номли ва «Қарноб» совхозларининг дағал ем-хашак жамғариш усуллари кўрсатилган. Бу совхозларда КПП-2 маркали пичан ўриш-йиғиш машиналаридан фойдаланиш йилига 7091 сўм иқтисод қилишга имкон бермоқда. Конимех районидаги қоракўлчилик совхозларида ўтган йили ана шу машиналардан унумли фойдаланиб, 11,1 минг сўм иқтисод қилинди. «Коммунизм» совхози эса ҳар гектар ер ҳисобига 2890 сўм маблағ тежаб қолди.

Ўзбекистон хўжаликларида пичан йиғишнинг юқори усллари виставка қатнашчиларида зўр қизиқиш уйғотмоқда.

М. ЛАРЬКИН.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

Будапешт ривожланмоқда

БУДАПЕШТ, 12 декабрь. (ТАСС). Ушбу беш йилликда Будапешт бинокорлари 75—80 минг квартирани қуриб фойдаланишга топширадилар. Бу Венгрия пойтахтида 1966—1970 йилларда қурилган квартиралар сонидан икки баравар кўп. Будапешт шаҳар советининг мажлисида мана шу рақамлар айтиб ўтилди.

Венгрия Халқ Республикасида уй-жой бинолари қуриш билан бир қаторда болалар муассасалари ва мактаблар, касалхоналар ва савдо муассасалари қуриш ишлари кенг равишда олиб борилмоқда. Шу йилнинг ўзидагина жамики саҳни 15 минг квадрат метр келадиган бир қанча янги магазинлар фойдаланишга топширилади. Пойтахтнинг яслилари ва болалар боғчаларидаги жойларнинг сони 1975 йилнинг охиригача янада кўпайтирилиб, бу муассасаларда 15 мингта жой фойдаланишга топширилади.

Пойтахтда шаҳар транспорт проблемаси муваффақиятли ҳал этилмоқда. Бу проблемани ҳал этишда автобуслар паркини кенгайтириш катта роль ўйнамоқда. Шаҳарда ер ости туннеллари, йўллар ҳам қурилмоқда. Булар кўчалар ва майдонларда қатновни яхшилашга кўп жиҳатдан ёрдам бермоқда.

ЭНЕРГЕТИКА ҚАҲАТЧИЛИГИ

ВАШИНГТОН. Ёпилган заводлар, ярим қоронғу шаҳарлар, иситилмаётган уйлар ва мактаблар, аэродромларнинг четкасига чиқариб қўйилган самолётлар, ёқилғи етишмаганлигидан тўхтаб ётган автомобиллар ва тракторлар бу йилги Америка қишининг аён нишоналарига айланди. АҚШ ҳаётининг ҳамма жойида энергетика қаҳатчилиги сезилиб турибди.

«Юнайтед эйрлайнс», «Америкэн эйрлайнс», «Истерн эйрлайнс» ва бошқа авиация компаниялари ишлаб чиқаришни тўхтатиб, ишчиларни кўплаб ишдан бўшатмоқдалар. Канзас губернатори Р. Докингнинг айтишига қараганда, бу штатдаги самолётсозлик заводларида ишлаб турган 40 мингга яқин киши ишсиз бўлиб қолиши мумкин.

Автомобиль саноатида ҳам аҳвол шундай. Автомобиль, аэрокосмик саноати ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги ишчилари бирлашган касаба союзининг раҳбарлиги, Америка автомобилсозларидан 200 минг киши яқин ойлар ичида ишдан маҳрум бўлиб қолиши мумкин, деб ҳисобламоқда.

Америка саноатининг энг катта тармоғи бўлган автомобилсозлик саноатида ишлаб чиқаришнинг қисқартирилиши натижасида, деб ёзади «Ю. С. Ньюс энд уорлд рипорт» журнали, ёндош тармоқларнинг ҳаммасида ишлаб чиқариш муқаррар қисқартирилади ва Америка штатларининг ҳаммасида ишчиларни кўплаб ишдан бўшатиш бошланади.

Энергетика қаҳатчилиги натижасида вужудга келган ҳозирги қийинчиликлар, деб ёзади «Вашингтон пост» газетаси, яқин келгусида Ғарб мамлакатларининг экономикаси жиддий проблемаларга дуч келишидан дарак бериб турибди.

МАНИЛА. Филиппин ҳукумати мамлакатда нефть маҳсулотларини тақсимлашни тўла назорат остига олди.

Чет эл нефть компаниялари мамлакатнинг нефть бозорларида ўзлари танҳо хўжайин бўлиб олганликларидан фойдаланиб кейинги вақтларда Филиппин ҳукуматига ёнилғини тақсимлаш борасида ўз шартларини қабул қилдирадиган бўлиб қолдилар. Филиппин президенти Фердинанд Маркоснинг айтишига қараганда, бу аҳвол мамлакат экономикасида жиддий қийинчиликлар туғдирди, саноатни ва қишлоқ хўжалигини ривожлантириш программасини амалга ошириш суръатларини сусайтириб юборди ва бир қанча саноат корхоналарининг тўхтаб қолишига сабаб бўлди.

БОНН. Суюқ ёнилғи етишмаётганлиги сабабли аҳвол ёмонлашаётганлиги тўғрисида Ғарбий Германия саноатининг турли тармоқларидан хабарлар келмоқда. Автомобиль саноатида «Форд-верке аг» ва Адам опель аг» ишлаб чиқаришни қисқартирмоқдалар. Тўқимачилик ва тикувчилик саноатларида ҳам аҳвол оғирлашаётганлиги тўғрисида хабарлар келмоқда. Кейинги вақтларда 25 фабрика ёпиб қўйилган ва ўн минглаб нафар ишчи ишсиз бўлиб қолган.

Ирқчилик ва камситишга қарши

НЬЮ-ЙОРК, 12 декабрь. (ТАСС). Инсон ҳуқуқлари ялпи декларацияси қабул қилинганлигининг 25 йиллигига ҳамда ирқчиликка ва ирқий камситишга қарши кураш ҳаракатларининг ўн йиллигини бошлашга бағишлаб Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бош ассамблеяси махсус мажлис ўтказди.

Ирқчиликка ва ирқий камситишга қарши кураш ҳаракатлари программаси бош ассамблеянинг ушбу сессиясида маъқулланди. Бу масалани муҳокама қилиш чоғида Совет делегациясининг ирқий камситиш қурбонларига ҳар томонлама ёрдам кўрсатиш зарурлиги тўғрисидаги ва апартеид жиноятларига йўл қўймаслик тўғрисидаги таклифлари тўла равишда қувватланди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бош секретари К. Вальдхайм шу мажлисда сўзга чиқиб, мустамлакачиликка ва ирқий камситишга қарши курашни мустамлакаларни озод қилиш тўла-тўкис тугаллангунлигига қадар давом эттириш зарурлигини уқтириб ўтди. Халқаро жамоатчилик, деди у, бу курашда муҳим роль ўйнайди.

Хунтанинг ўзбошимчалиги қораланмоқда

ГАВАНА. Куба журналистлар союзининг президенти Эрнесто Вера ТАСС мухбири билан суҳбатда бундай деди: «Чили ҳарбий хунтаси томонидан ватанпарварларга қарши олиб борилаётган шафқатсиз репрессияларни бутун мамлакатимиз халқи каби Куба журналистлари ҳам қаттиқ қораламоқдалар. Биз Чили коммунистик партиясининг бош секретари Луис Корваланни ва бошқа сиёсий маҳбусларни дарҳол қамоқдан бўшатишни талаб қиламиз». Чили халқининг минглаб энг яхши фарзандларини ўлдирган ёки турмаларга тиқиб қўйган қонхўр диктатуранинг ёвузликларини кубаликлар кескин равишда қораламоқдалар, деди Эрнесто Вера.

БРАТИСЛАВА. Словакия Коммунистик партиясининг марказий органи «Правда» газетасида босилган мақолада «Чилида ҳокимиятни эгаллаб олган реакцион генераллар мамлакатни қамоқ лагерига айлантириб, ўзларининг сиёсий мухолифларини ўлдириб, йўқ қилишдан иборат жиноий йўлни ўтказиб келмоқдалар», дейилади. «Праце» газетасида босилган мақолада фашистлар хунтаси томонидан қилинаётган террор ва бедодлик қатъиян қораланди.

РИМ. Сальвадор Альенде номидаги Италия-Чили жамияти бутун мамлакатда чили халқи билан бирдамлик кампанияси ўтказишни таклиф қилди.

Шу ташкилот эълон қилган баёнотда бундай дейилади: «Чилидан келаётган хабарлар у ерда ватанпарварларни қамоққа олиш ва қийнаш тўхтовсиз давом этаётганлигини, меҳнаткашлар кўплаб ишдан бўшатилаётганлигини кўрсатиб турибди. Ўн минглаб оилалар яшаш учун ҳеч бир пул тополмайдиган бўлиб қолдилар».

«Италия—Чили» жамияти Чилида ўзининг демократик қарашлари учун ҳалок бўлган ёки таъқиб қилинаётган кишиларнинг оилаларига ёрдам фондига маблағ тўплашни ташкил этишга даъват қилди.

(ТАСС, 12 декабрь.)

Дипломатия муносабатлари

ПРАГА, 11 декабрь. (ТАСС). Чехословакия Социалистик Республикаси билан Германия Федератив Республикаси ҳукуматлари шу бугундан бошлаб элчихоналар даражасида ўзаро дипломатия муносабатлари ўрнатишга қарор қилдилар, деб хабар беради ЧТК агентлиги.

Иғвогарлик ҳуружига зарба берилди

ДАМАШҚ, 12 декабрь. (ТАСС). Сурия ҳарбий қўмондонлиги вакилининг айтишига қараганда, фронтнинг шимолий участкасида Исроил ҳарбий қисмлари 11 декабрда Сурия қўшинларининг олдинги позициялари турган районга бостириб киришга уриндилар. Бироқ Сурия қўшинлари тўплардан ўт очиб, бу иғвогарлик ҳуружига зарба бердилар. Икки соатча давом этган отишма давомида душман ҳарбий қисмлари талафот бериб, чекинишга мажбур бўлдилар.

ВАЙРОН ҚИЛУВЧИ ДОВУЛ

ДАККА, 12 декабрь. (ТАСС). Соҳил яқинидаги ороллар ва Бангладешнинг жанубий округлари устидан ўтган довул натижасида ўнлаб кишилар ҳалок бўлди. Кўпгина уй-жой биноларини қаттиқ шамол бузиб юборди, шоли экилган ерларга катта зарар етказилди, жут ортилган бир неча кема сувга ғарқ бўлди. Қутқарувчи командалар соҳилдан бир неча километр нарида довулга дуч келган балиқчиларни актив равишда қидирмоқдалар.

Бош министрнинг буйруғи билан ер ислоҳот масалалари билан шуғулланувчи министр А. Р. Сернеабад бошчилигида тузилган комиссия довулдан зарарланганларга ёрдам бермоқда. Армия қисмлари, полициячилар, қизил крест ташкилоти ва кўнгиллилар районларга озиқ-овқат, дори-дармон, кийим-кечак ва чодирлар етказиб беришни ташкил этдилар. Медицина ходимлари жароҳатланганларга ёрдам кўрсатмоқдалар.

СУРИЯ. Дамашқ аҳолиси Исроил босқинчилари вайрон этган объектларни тиклашга киришдилар. Бу ишда шаҳарнинг барча меҳнаткашлари фаол иштирок этмоқдалар. Суратда: тиклаш ишлари.

В. Огородникова фотоси. ТАСС фотохроникаси.

Бекобод районидаги 1-«Далварзин» совхози марказида жойлашган болалар боғчасида тарбиявий ишлар намунали йўлга қўйилган. Ҳозир бу ерда ишчиларнинг 30 дан ортиқ фарзанди тарбия топмоқда. Тарбиячи С. Исмоилова ҳам ўзининг меҳрибонлиги ва ишчанлиги билан ота-оналар ҳурматини қозонди.

Т. МАҲКАМОВ.

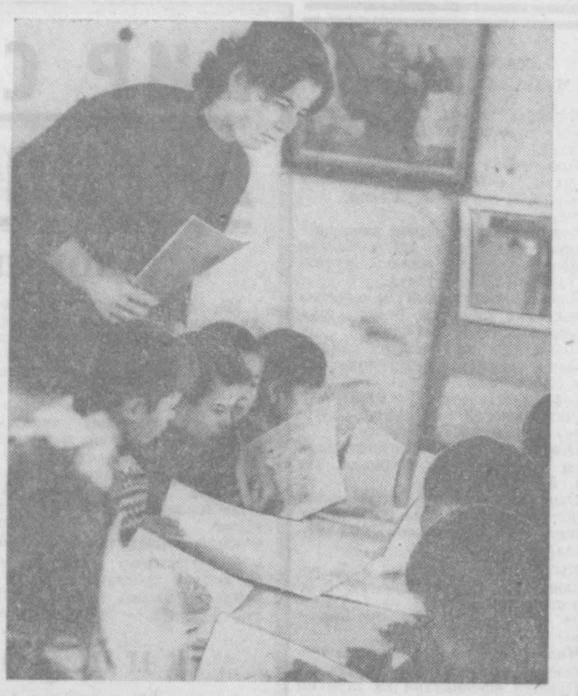

БИЗНИНГ АХБОРОТ

ЯНГИ ҲАВО ЙЎЛИ

Тошкент аэропортига келиб туташган ҳаво йўллари яна биттага кўпайди. Тошкент—Ашхабод —Тбилиси —Кишинев маршрути бўйлаб очилган янги рейс бўйлаб конфортабелли тез учар ТУ—134 самолётлари қатнай бошлади. Аэропорт коллективи пассажирларга маданий хизмат кўрсатишни янада яхшилаш мақсадида қўшимча тадбирларни амалга оширмоқда. Кутиш заллари жиҳозланмоқда, савдо-сотиқ тармоқлари кенгайтирилмоқда.

Янги рейс бўйлаб ҳар ҳафтанинг жуфт кунларида олдиндан белгилаб қўйилган жадвал бўйича самолётлар парвоз этмоқда.

МУКОФОТГА — «ЖИГУЛИ»

Х. Арслонов бошлиқ бригада коллективи бу йил Янгийўл районидаги Фрунзе номли колхозда биринчилар қатори ўз зиммасидаги мажбуриятни ортиғи билан адо этган эди. Улар кўп ва арзон пахта етиштиришда бошқа бригадалар коллективларидан ўзиб кетиб, мусобақа ғолиби деб топилдилар.

Колхоз правлениеси йил бошида илғор бригада бошлиғига мукофот тариқасида битта «Жигули» машинаси ажратган эди. Бу автомашина бригада бошлиғи уста пахтакор Х. Арслоновга насиб бўлди. Илғор коллектив ҳозир кузги ва қишки дала ишларини намунали туғаллаб, келгуси йил мўл ҳосили учун пухта замин яратмоқда.

ЯНГИЙЎЛ—БЎКА

Энди янгийўлликлар бевосита ўз шаҳарларидан янги очилган маршрутда қатнаётган автобуслар билан тўғри Бўкадаги ёру-биродарлари, қариндош-уруғлари ҳузурига бормоқдалар. Янги маршрутга Янгийўл шаҳар автобус-таксомотор парки ўз машиналарини чиқармоқда.

Шаҳар автобус-таксомотор парки ҳозир 35 та маршрутни автобуслар билан таъминламоқда. Эрта тонгда 140 та автобус ва 30 та такси йўловчиларга хизмат қилиш учун жўнатилади. Шу кунгача улар 26 миллион йўловчига хизмат кўрсатдилар. Йил давомида яна минглаб йўловчилар ўз манзилларига элтиб қўйилади.

ҚАРДОШЛАР БУЮРТМАСИ

Бутуниттифоқ полиграфия саноати илмий-тадқиқот ва лойиҳалаш институтининг Тошкент филиали коллективи Ўрта Осиё, Закавказье, Сибирь ва Узоқ Шарқдан тушаётган буюртмаларни тезкорлик билан бажармоқда. Лойиҳачилар ҳозир Қозоғистон ва Доғистонда қад кўтарадиган 2 та йирик полиграфия комплекси лойиҳа смета ҳужжатларини тайёрламоқдалар. Яқин келгусида шу лойиҳа асосида Олмаота шаҳри марказида улкан китоб фабрикаси кўкка бўй чўзади. У йил давомида 400 миллионта китоб босиб чиқариш қувватига эга бўлади.

Янги шеърлар

ҚУЁШСИЗ, ДЕҲҚОН

Рўзи ҚОДИРИЙ

Мўъжизакорларим, мард жасурларим,
Жангингиз авж олмиш шу кун, шу оқшом.
Алпқад норларим ва мағрурларим,
Сиздандир дилдаги тўғёну илҳом.
Ўлкада қут кезар, кезар баракат,
«Оқ олтин» тимсоли саодат кезар.
Тўю наво кезар, кезар муҳаббат,
«Оқ зар» рағбати-ю, садоқат кезар.
Кезди шаън пойгаси, меҳнат наърасн.
Тобора авж олар терим шиддати,
Шон шамъидан ёнар юртнинг чеҳраси
Тез кунда бонг урди зафар соати.
Шунга созим созлаб куйлаётирман,
Бебаҳо ҳосилни мадҳ этган кун бу,
Зафарлар маррасин бўйлаётирман,
Қувнатар пахтадан сочилган ёғду.
Ерқин манглайларим, чақноқ кўзларим,
Илкингизда ризқим, улкан насибам
Мурувватқорларим, ёруғ юзларим,
Сиздандир иқболим, бахту фахрим ҳам.

Аҳдига ёрларим, меҳрибонларим
Кўкка бошин урмиш чўнг хирмонингиз.
Жон фидокорларим, қаҳрамонларим,
Дунёни шод қилмиш зар уммонингиз.
Пахтангиз нафидан ҳамма миннатдор,
То етти иқлимга етмиш баҳрингиз.
Аввал бошдан сизнинг касбингиз заркор
Меҳри қайноқ ҳам сиз, бағри кенг ҳам сиз.
Пахтангиз шўъласи бағишлар шодлик.
Олам фароғатин улғайтар бешак,
Пахтангиз бағридан кўҳлик, ободлик,
Омонлик боғида яшнаган чечак.
Баракалла сизга, ҳорманг бир умр,
Офтобдай мунаввар босган йўлингиз.
«Оқ олтин» нуридир, бу барқ урган нур,
Унинг ижодкори ақлу қўлингиз,
Шу боис қалбини тинчитмас бир зум
Яловдор меҳрингиз, сиз уйган хирмон,
Шаънингизга мудом қўшиқлар айтгум,
Саховатда гуё офтобсиз деҳқон.

ЁЛҒИЗИМ ДЕБ...

Ёлғизим деб атаманг мени,
Мунисгинам, онам — волидам.
Дилда ўтинч, қайтарманг шуни,
Ёлғизликни кўрмасин одам.

Ёлғизим деб суйманг илтимос,
Ёлғизлик тушмасин бошимга.
Қалб куйим кимгадир келди мос,
Бош эгиб келди у қошимга.

Дил амримиз: садоқат, вафо,
Икки қалбда бир хил ҳаяжон.
Икки қалбда бир хил куй-наво,
Ёлғизим деб айтманг онажон.

Гулчеҳра РАҲИМОВА.

ИСТЕЪДОДЛИ АДИБ

(Ҳусайн Шамс туғилган куннинг 70 йиллиги олдидан)

Талантли ёзувчи, замонавий шоир ва публицист, актив жамоат арбоби ва таниқли журналист Ҳусайн Шамснинг номи 20—30 йиллар ўзбек адабиёти тарихида салмоқли ўринни эгаллайди.

Ҳ. Шамс 1903 йили Қўқонда камбағал косиб оиласида туғилди. Турмушнинг оғирлиги, отасининг бевақт вафоти ёш Ҳусайнни она сути оғзидан кетмасдан пул топиш учун ишлашга мажбур этади. Ҳ. Шамс жуда ёшлигидан ҳаёт азоб-уқубатларини ўз бошидан кечиради, у 11 ёшлигида Қўқондаги газета типографиясига ҳарф терувчи бўлиб ишга киради. 1924 йилда Ҳ. Шамс Тошкентдаги Туркистон Давлат нашриётининг «Биринчи намуна босмахонаси»га таклиф этилади. Босмахонадаги ишлар Ҳ. Шамсни ҳам ўша давр маданияти билан, ҳам ишчилар ҳаёти билан яқинлаштиради. Шу туфайли унинг ижодида социализм қурилишини тўла ҳис этган маънавий баркамол совет ишчисининг образи бош планда кўзга ташланади.

Ҳ. Шамснинг ижоди 1922 йиллардан бошланди. Дастлабки унинг шеърлари, мақола ва хабарлари вақтли матбуотда босилиб чиқди. 30-йилларга келиб Ҳ. Шамс ўзининг қатор поэтик тўпламлари, ҳикоялари ва публицистик асарлари билан китобхонлар оммасига танила бошлади.

1930 йилда босилиб чиққан «Гудок», 1931 йилда эълон қилинган «Сигнал» шеърий тўпламлари ва олдинма-кейин майдонга келган «Дастгоҳ ҳайқириғи», «Қурилиш», «Кўклам қўшиқлари», «Ирода» каби шеърлар китоби Ҳ. Шамс қаламига мансуб бўлиб, унда автор дастгоҳ шоири сифатида ўзининг ҳис-ҳаяжонларини, фикр ва ўйларини бадиий формада беришга интилади.

Шоирнинг совет воқелигидан таъсирланиб, социалистик тузум афзалликларидан илҳомланиб яратган шеърларида янгидан-янги характер хусусиятларини ўзида мужассам қилган, социалистик жамият қурилишга ҳар томонлама лойиқ бўлган лирик қаҳрамон асосий ўринни эгаллайди.

Ҳ. Шамснинг «Заводда», «Ишчи», «Ишқим», «Машина бағрида», «Ёш ишчи» шеърларида социалистик саноат тараққиёти учун астойдил бел боғлаган зарбдор ишчининг образи гавдаланса, «Кумуш саҳифалар», «Муборак», «Бизнинг ирода», «Тракторчи қиз» каби қатор шеърларида шоир социалистик қишлоқ ҳаётини, ундаги ютуқларимизни завқ-шавққа тўлиб куйлайди.

Ҳ. Шамс ўзининг мавзусига кўра турлича бўлган кичик ҳажмли драмалари билан ҳам социализм қурилишидаги ютуқ ва камчиликларимизни, социалистик ҳаёт тартибларини, совет кишиларининг ҳалол, меҳнатчан, дўстга меҳр-оқибатли, душманга қаҳрғазабли эканликларини тасвирлаб берди. Ҳ. Шамснинг 5 та драмаси бўлиб, улар асосан аҳлоқ темасига бағишланган. «Заводдан қишлоққа», «3-бригада», «Танқид», «Талваса», «Кураш» каби пьесаларида автор шаҳардаги ва қишлоқ ишлаб чиқаришидаги дангасаларни танқид қилади. Ўзбек саҳна санъатининг эндигина шаклланаётгани, ёшлигини эътиборга олганда Ҳ. Шамс пьесалари катта тарбиявий аҳамиятга эга.

Тематикаси жиҳатидан, давр билан муносабати жиҳатидан Ҳ. Шамс поэзияси ва драмаларига публицистикасини ҳам яқин қўйиш мумкин. Ҳ. Шамс ўзбек совет публицистикасини бошловчилардан бири ҳисобланади. 30-йиллар адабиёти учун публицистик асар яратиш деярли янгилик эди. Ҳ. Шамс дастлабкилардан бўлиб яхшигина сиёсий, ижтимоий ва бадиий аҳамиятга эга бўлган мақола, очерклар яратди. Ёзувчи «Меҳнат — бахт гарови», «Буғдой» каби мақолаларда социалистик тузумнинг, меҳнатнинг ижодкорлик кучини кўрсатса, «Давон ошганда» деб номланган очерклар китобида ватанпарварлик, интернационализм темасига мурожаат қилади.

Ҳ. Шамс ўз даврининг таниқли журналисти ҳам эди. Аввал у «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» журналининг адабий ходими бўлиб, кейинроқ Ўзбекистон давлат нафис адабиёти нашриётининг бош редактори бўлиб, 1940-41 йилларда эса «Муштум» журналининг муҳаррири бўлиб ишлайди. Ҳ. Шамс «Муштум» журналида ишлаб юрган йилларида қатор сатирик ҳикоялар ёзади, «Мен савдогарми», «Фамилия орқасидан», «Рапорт», «Қурилиш», «Ташвишли кеча» кабилар шулар жумласидандир.

Ҳ. Шамс «Душман», «Ҳуқуқ» романлари каби йирик эпик полотнолар автори ҳамдир. Унинг «Душман» романи 1932—33 йилларда ёзилган, асар социализм учун курашнинг муҳим даврини тасвирлашга бағишланган бўлиб, унда қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш, қишлоқда янги ижтимоий муносабатлар ўрнатиш проблемаси асосий ўринни эгаллайди.

Социалистик қишлоқ барпо этиш аввало қишлоқда совет тузумига тиш-тирноғи билан қарши турган, чекка-чекка жойларни ўзига паноҳ тутиб, хусусий мулкка канадек ёпишиб олган. Қулоқларни қуритишни талаб этарди. Ҳ. Шамс социалистик реализм адабиётининг намоёндаси сифатида шу икки лагерь — таги қуриб, илдизига ўт кетган буржуа синфининг қолдиқлари ва тобора яшнаётган социалистик тузумнинг куртаклари ўртасидаги кескин синфий курашни ўз романининг бош мавзуси қилиб олди.

Икки антогонистик синф ўртасидаги кураш «Душман» романининг бадиий конфликтини ташкил қилади. Асар сюжети ана шу конфликт асосида ривожланиб боради, худди ана шу кураш асосида икки қарама-қарши лагерь вакилларининг қиёфаси ёритилади.

Ҳ. Шамс романдаги Норбуви, Исомиддинов, Жўра образлари орқали ижобий қаҳрамон проблемасини тўғри ҳал қилиб берди. Турди, Жаниш, Қўшоқ, Қўлдош, Бегмат сингари образлар эса юқоридаги қаҳрамонлар характерини мантиқан тўлдиради.

Романга қатор аёллар образи киритилган, улар ҳам мақсад-интилишлари, ҳаракат-ҳолатлари билан икки бир-бирига қарама-қарши синфга бўлинади. Ёшлардан Гулшан, Роҳат, Қумрилар Норбуви ишларининг бевосита давомчиларидир. Айниқса, Норбувининг мардларча ҳалок бўлиши бу қизларда катта ғоявий, маънавий ўзгариш ясайди. Улар Норбуви бошлаган ишни охирига олиб бориш учун яна ҳам мустаҳкамроқ бирлашиш кераклигини тушуниб етадилар. Норбуви тақдирининг қишлоқдаги жиддий сиёсий ишлар билан узвий боғлиқлиги, унинг комсомол ёшларга кучли таъсири романистнинг жамият ва шахс проблемасини тўғри тушунганини кўрсатувчи далилдир.

Асардаги Мариям бахши, Файзи дастурхончи, Ойша хола, Зебихон, Олтинбуви, Салима холалар эски, сарқит тушунчалар билан қуролланиб туриб Норбуви ва унинг ҳаммаслакларининг ишига ғов бўлиш ниятида юрадилар.

«Душман» романи авторнинг кўп жиҳатдан камолотга эришганини, ижод сирларини эгаллаб борганлигининг исботидир.

Романни ўқир эканмиз, ёзувчининг катта эпик асар талабига мувофиқ халқ тақдири, жамият тақдири ҳақида қайғурувчи йирик характерлар яратишда бирмунча муваффақиятга эришганини кўрамиз.

1935 йилда Ҳ. Шамс «Ҳуқуқ» номли иккинчи романини ёзди. Бу роман Улуғ Октябрь инқилоби арафасидаги Туркистон ишчи — революционерларининг фаолиятини кўрсатишга бағишланган.

Романнинг бош қаҳрамони — Содиқ. У асарнинг дастлабки қисмида тақдирга тан бериб куй кўрувчи камбағал, итоаткор ишчи сифатида тасвирланади. Бироқ ижтимоий ҳаётдаги катта революцион ўзгариш Содиқни онгли большевик даражасига етказади. Ёзувчи ўз қаҳрамонининг эволюциясини босқичма-босқич кўрсатади. Содиқ характеридаги янги сифатлар жамиятдаги катта-кичик ҳодисалар таъсирида қарор топади.

Содиқ ўзбек совет адабиётида роман жанрида тасвирланган биринчи ишчи-курашчи образи. Ҳ. Шамсга қадар Ойбек ҳам ўша даврда гарчи поэтик формада бўлсада ишчи—темирчи Жўра образини яратган.

Романда Содиқнинг шахсий интим ҳаёти ҳам берилган, у камбағал, меҳнатчан оиланинг қизи Нодирани севади. Романист бош қаҳрамоннинг ҳам шахсий, ҳам ижтимоий ҳаётини биргаликда тасвирлаб ҳаётийликка эришган.

«Ҳуқуқ» романида дўстлик темаси яхши ишланган, унда рус большевиклари билан ўзбек, тожик, татар меҳнаткашлари ёнма-ён туриб чор истибдоди ва «Қўқон автономияси»га қарши курашадилар.

Ҳ. Шамс «Ҳуқуқ» романида ўзбек меҳнаткашлари орасидан етишиб чиққан революционер—курашчи образини бадиий ифодалаб берди. Роман воқеалари ҳаётни кенг, эпик планда ўзига қамраб олган ҳолда шу ҳаёт ҳақиқатини кўрсатишга хизмат қилади.

«Ҳуқуқ» романи социалистик реализм методининг ўзбек совет прозасидаги муваффақиятини кўрсатувчи дастлабки асар ҳисобланади.

Сўнгги йилларда Ҳ. Шамс «Мармар лавҳа» сарлавҳали повесть ёзмоқда эди. Бу асар қисқартирилган ҳолда «Гулистон» журналида босилган. Асар сюжети Тошкентдаги 1905 йил революцион воқеаларидан олинган. Бу революцион ҳаракатда Толмасов, Алеша каби рус ишчилари билан бирга ўзбек ишчиси Карим ҳам қатнашади. Повестда биринчи рус революцияси йилларидаги ўзбек ишчилари онгида эндигина шаклланаётган инқилобий кайфият, курашувчан руҳ, қаҳрамонларга хос кўтаринкилик яхши тасвирланган.

Ҳ. Шамс ўзининг поэтик ижоди, публицистикаси, драматик асарлари ва прозаси билан ёш ўзбек совет адабиётининг ривожланишига баракали ҳисса қўшган ёзувчидир.

1934 йили Ҳ. Шамс Ўзбекистоннинг бир группа таниқли ёзувчилари билан бирга Бутуниттифоқ Совет ёзувчиларининг I съездида қатнашади, съездда у совет адабиётининг отахони М. Горький билан учрашади.

1936—1939 йиллар давомида Ҳ. Шамс Ўзбекистон совет ёзувчилари Союзида секретарлик вазифасида ишлайди.

Ҳ. Шамс ўзининг бир хатида «Коммунистлар партияси билан касабалар уюшмаси олдида бундан кейин ҳам пролетар адабиёти йўлида ҳамиша жонбоз эканлигимни билдириб ўтаман», — деган эди. Ҳақиқатан ҳам ёзувчи ўз сўзини оқлади, умрининг охиригача (1943) севимли халқи, жонажон Ватан учун ҳалол хизмат қилди.

Дилбар ФАЙЗИЕВА.

Спорт

Омад кулиб боқмади

УЕФА кубоги учун ўтказилган нимчорак финал мусобақаларининг жавоб учрашувлари бўлиб ўтди. Маълумки, Тбилисининг «Динамо» командаси ўз майдонида Англиянинг «Тоттенхэм» спортчилари билан учрашувда дуранг натижа кўрсатган эди. Киевлик динамочилар эса ГФР нинг «Штутгарт» командаси устидан 2:0 ҳисобида ғалабага эришган эди. Бегона майдондаги жавоб учрашувларида иккала командамизга ҳам омад кулиб боқмади. Тбилисининг «Динамо» командаси «Тоттенхэм» клуби футболчиларига 1:5 ҳисобида ўйинни бой бердилар. Киевликлар эса 0:3 ҳисобида ютқазиб қўйишди. Мамлакатимизнинг бу икки командаси УЕФА кубоги мусобақаларида курашни давом эттириш ҳуқуқидан маҳрум бўлдилар.

Совет спортчилари олдинда

Югославияда аёллар ўртасида қўл тўпи бўйича ярим финал мусобақалар давом этмоқда. СССР терма командаси навбатдаги учрашувда Даниянинг спортчилари билан ўйинни дуранг (10:10) қилиб, ўз группаларида пешқадамлик қилишни давом эттирмоқдалар. Бошқа группада икки ўйиндан 4 очко олган Венгрия терма командаси олдинда бормоқда. Совет гандболчилари кеча Югославия терма командаси билан навбатдаги учрашувни ўтказдилар.

Кураш кескинлашмоқда

Испаниянинг Мадрид шаҳрида шахмат бўйича ўтказилаётган халқаро турнир борган сари кескин тус олмоқда. Мусобақанинг охиригача уч тур қолганда ёш совет гроссмейстери В. Карпов мусобақа пешқадами В. Ульман устидан ғалаба қозониб, муҳим очкони қўлга киритди. 12 учрашувдан сўнг бирданига тўрт киши пешқадам бўлиб қолди. Булар совет шахматчилари Карпов, Тукмаков, Фурман ва ГДР вакили Ульманлардир

Ёш шахматчининг ғалабаси

Ватанимиз пойтахти Москвада СССР кубоги учун ўтказилган шахмат мусобақаларида халқаро спорт мастери, ёшлар ўртасида Европа чемпиони львовлик Олег Романишин кубок эгаси шарафига муяссар бўлди. У финал мусобақасида новосибирсклик Геннадий Тимошченкони 3,5:2,5 ҳисобида мағлубиятга учратди. Маълумки асосий вақт 2:2 ҳисобида дуранг натижа билан тугаган эди. Қўшимча вақтда ёш шахматчи 1,5-0,5 ҳисобида ғалабага эришишга муваффақ бўлди.

Сўнгги япроқлар... В. Таран фотоэтюди.

ҲАР ТЎҒРИДА

ВЕЛОСИПЕДДА 160 МИНГ КИЛОМЕТР

Швейцариялик 80 ёшли Шарль Вейлд 1920 йилда сотиб олган ўз велосипеди билан Европа мамлакатлари бўйлаб 160 минг километрдан кўпроқ йўлни босиб қўйди. Яқинда у Чехословакия ва Венгрия йўлларида 2600 километр масофани босиб ўтиб, яна ўз юртига қайтиб келди. Келгусида Шарль Вейлд яна велосипедга миниб Совет Иттифоқи, Польша, ГДР ва ГФРга сафар қилмоқчи.

ПАЛЕОЛИТ ДАВРИ САДОСИ

Испаниянинг Толедо шаҳри чеккасидан топилган топилма ҳозир олимлар ўртасида катта шов-шув туғдирмоқда. Ер қазиш ишлари бажарилаётган пайтда бўйи икки ярим метрлик фил скелети чиқиб қолди. Таниқли испан палеозоологи М. Мартин Абуадоннинг фикрига қараганда бундай филлар шу жойларда палеолит даврида яшаганлар. 1300 минг йил илгари яшаган филнинг суяги Европа жанубида биринчи марта топилгани учун барчага қизиқ туюлаяпти.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТВ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30—МОСКВА. 18.30 —ТОШКЕНТ. 18.40 — Мультфильм. 18.50 —«Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.20 — Мусиқали кўрсатув. 20.00 — «Ахборот». 20.15 — «Наштар»—студиямиз меҳмони. 20.55 — «Ахборот». 21.15 — Баҳор давлат рақс ансамблининг концерти. 22.00 — МОСКВА. «Вақт». 22.30 —Фигурали учиш бўйича халқаро мусобақалар. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 18.30—МОСКВА. Телефильм. 18.40 — «Изланиш». 19.10 — Ёш овозлар 20,30 — **Овчи хотиралари** (телеспектакль). 22.00 — «Азимут». 22.30 — **Қотилликда айбланадилар** (бадиий фильм). УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — Телефильм. 20.20 — Тошкентнинг бугуни ва эртаси. 20.40 — **Ҳеч ким ўлишни истамади** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 14|XII **Майсаранинг иши,** 15|XII **Аида**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 14|XII да **Бой ила хизматчи,** 15|XII **Абу Райҳон Беруний.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 14|XII да **Ажаб савдолар,** 15|XII **Жумагул.**

КИНО

Муҳаббат алангаси (2 серия) — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «СПУТНИК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Анжелика ва қирол; Анжелика — фариштлалар маликаси; — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Капитан Жек (10.00, 12.00, 14.00), **Кунгабоқар** (16.00, 18.00, 20.00, 21.45): — «ВОСТОК».

Сайха — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Фонтамас — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Алиби учун ярим миллиард — ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Сангам — Ғ. ҒУЛОМ номли (кундуз ва кечқурун).

Севгига эришиш йўли (13.00, 17.00, 20.45), **Италиялик Америкада** (11.00, 15.00, 19.00): — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ».

Робинзон Крузонинг ҳаёти ва ажойиб саргузашти (жуфт соатларда), **Болалар ва ҳайвонларга раҳм қил** (тоқ соатларда): — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ».

Майерлинг (2 серия, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00), **Бувисиз ўтган умр** (жуфт соатларда): — «ДРУЖБА».

Менинг исмим масхарабоз (3-серия) — НАВОИЙ номли (12.00, 16.00, 20.00).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА

15—16 ДЕКАБРДА

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

СОБИР РАҲМОН асари.

ЭМИН СОБИТ ЎҒЛИ музикаси.

Н. АЛИЕВА таржимаси,

„ҲИЖРОН"

2 парда, 8 кўринишли музикали комедия.

ПОСТАНОВКАЧИ РЕЖИССЕР — СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофоти ва Ҳамза номли Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти лауреати Р. ҲАМРАЕВ.

Дирижёр — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Н. ХАЛИЛОВ.

Рассом — А. ОЛЛОБЕРГАНОВ.

Балетмейстер — Ю. ИСМАТОВА.

Концертмейстер — А. Б. МАЛИНА.

Режиссёр ассистенти — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист С. ПУЛАТОВ.

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ҳижрон — Н. ПУЛАТОВА;
Урхун — Ш. РАСУЛОВ;
Метуш — Ф. АҲМЕДОВ;
Фоти — Ўзбекистон ССР халқ артисти О. ФАЁЗОВА;
Дадашбола — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист С. ПУЛАТОВ;
Болавой — Т. АБДУВОҲИДОВ;
Қизбожи — Р. ТУРАЕВА;
Чарлистон —Ю. ИСМАТОВА;

СПЕКТАКЛЬ КЕЧ СОАТ 7 ЯРИМДА БОШЛАНАДИ.

Билетлар сотилмоқда.

Ўзбек Совет энциклопедиясининг коллективи илмий-назорат редакциясининг муҳаррири Д. Эшонқуловага отаси **Асад ЭШОНҚУЛОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — В36495. Редактор ўринбосарлари — В35885, В37916. Масъул секретарь — В34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — В31936. Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими — В33786. Партия турмуши, ахборот ва спорт бўлимлари — В35811. Қишлоқ хўжалиги, фан мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — В39050. Совет қурилиши маиший хизмат ва шаҳар хўжалиги бўлими — В37045. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — В34048. Эълонлар бўлими — В38142. Коммутатор — В30249 дан В30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри.

Р. 02821. Индекс 64634 Ш В. 1883.